

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2013/84
Karar Sayısı : 2014/183
Karar Günü : 4.12.2014
R.G. Tarih-Sayı : 13.3.2015-29294

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi Üyeleri M. Akif HAMZAÇEBİ, Engin ALTAY ile birlikte 126 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 9.5.2013 günlü, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun;

1- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- (a) bendindeki "...*ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla,*" ibaresinden sonra gelen "...*gerçek...*" ibaresinin

b- (h) ve (ı) bentlerinin,

2- 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan "...*millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunmasını teminen...*" ve "...*posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderiler için...*" ibarelerinin,

3- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının,

4- 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...*ve posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri...*" ibaresinin,

5- 9. maddesinin;

a- (3) numaralı fıkrasının,

b- (6) numaralı fıkrasında yer alan "...*veya millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gerekçeleri ile...*" ibaresinin,

c- (8) numaralı fıkrasının,

6- 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasının,

7- 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin,

8- 24. maddesinin,

9- 25. maddesinin (6) numaralı fıkrasının,

10- 29. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarının,

11- Geçici 3. maddesinin,

12- Geçici 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...Yönetim Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde..." ve "...ile geçmesi uygun görülmeyenlerin..." ibarelerinin,

Anayasa'nın 2., 5., 6., 7., 10., 11., 13., 22., 74., 123., 129., 167. ve 172. maddelerine aykırılıkları ileri sürülerek iptallerine ve iptal davası sonuçlanıncaya kadar yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Yasa Kuralları

1- Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

a- Dava konusu ibareyi de içeren (a) bendi şöyledir:

"a) Adres bilgi kayıt sistemi: 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla, gerçek kişilerin rızası alınarak gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait fiziki ve elektronik adreslerin, reklam ve tanıtım amacıyla PTT hizmetlerinden yararlananlara ücret karşılığı kullandırılmasına yönelik olarak oluşturulan PTT'ye ait veri tabanını,"

b- Dava konusu (h) ve (ı) bentleri şöyledir:

"h) Evrensel posta hizmet yükümlüsü: Evrensel posta hizmetini görev sözleşmesi uyarınca sağlamakla yükümlü kılınan hizmet sağlayıcısını,"

"ı) Görev sözleşmesi: PTT'nin posta hizmetlerini sunmak üzere hak ve yükümlülüklerini belirleyen sözleşmeyi,"

2- Kanun'un 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasının iptali istenen ibareleri de içeren (ç) bendi şöyledir:

"ç) Posta hizmetlerinde millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunmasını teminen ilgili idari birimlerle iş birliği yaparak gerekli tedbirleri almak, posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderiler için düzenlemeler yapmak"

3- Kanun'un 6. maddesinin dava konusu (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Aşağıdaki hizmetler evrensel posta hizmet yükümlüsünün tekelindedir:

a) Temel ücret göz önünde bulundurularak Kurumun önerisi ve Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulu tarafından ağırlığı veya ücreti belirlenen yurt içi ve yurt dışı haberleşme gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi.

b) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun elektronik tebliğe ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 7201 sayılı Kanun ve diğer kanunlar kapsamındaki elektronik ortam dâhil her türlü tebligatın kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi.

c) Barışta Türk Silahlı Kuvvetlerinin posta hizmetleri.

ç) Postada alınacak ücretleri gösteren posta pulları, kişisel pul, anma pulları, posta kartları ve ilk gün zarflarının bastırılıp satışı çıkarılması."

4- Kanun'un 7. maddesinin dava konusu ibareyi de içeren (1) numaralı fıkrası şöyledir:

*"Hizmet sağlayıcıları ile posta hizmetlerinde çalışanlar veya herhangi bir şekilde posta hizmetleri ile ilgili bilgiye sahip olanların, bu bilgileri ve **posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri** açığa vurmaları, gönderileri açmaları, içlerinde ne olduğunu araştırmaları, üçüncü kişilere bilgi vermeleri veya herhangi birinin bunları yapmasına neden olmaları, gönderileri zapt veya yok etmeleri yasaktır."*

5- Kanun'un 9. maddesinin;

a- Dava konusu (3) numaralı fıkrası şöyledir:

"(3) PTT, bu Kanun çerçevesinde yurt içi ve yurt dışında posta hizmetlerini yürütmeye ve gerekli altyapıyı kurmaya yetkilidir. PTT'nin söz konusu yetkiye ilişkin hak ve yükümlülükleri Kurum ile imzalanacak görev sözleşmesi ile belirlenir. Bu sözleşme damga vergisi ve harçtan müstesnadır."

b- Dava konusu ibareyi de içeren (6) numaralı fıkrası şöyledir:

*"(6) Kurum, yetkilendirme taleplerini, gerekli şartların sağlanamaması nedeniyle veya **millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gerekçeleri ile reddedebilir."***

c- Dava konusu (8) numaralı fıkrası şöyledir:

"(8) Kurum, millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gereklerinden kaynaklanan sebeplerin tespiti hâlinde, şirketlerin posta sektöründe faaliyete geçmelerini veya posta hizmeti sağlamalarını engelleyebilir."

6- Kanun'un 17. maddesinin dava konusu (2) numaralı fıkrası şöyledir:

"(2) Millî güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına ait düzenlemeler, ilgili bakanlıkların ihtiyaçları ve görüşleri dikkate alınarak Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenir."

7- Kanun'un dava konusu (a) bendini de içeren 23. maddesi şöyledir:

" (1) PTT'nin organları şunlardır:

a) Genel Kurul

b) Yönetim Kurulu

c) Genel Müdürlük"

8- Kanun'un dava konusu 24. maddesi şöyledir:

"(1) Genel Kurul; yıllık faaliyet raporu ile bilanço ve kâr zarar hesaplarını inceleyerek Yönetim Kurulunun ibrasını karara bağlar. Genel Kurul ayrıca, bu Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6102 sayılı Kanun ve ilgili kanunlarda belirtilen görevleri yapar ve yetkileri kullanır."

9- Kanun'un 25. maddesinin dava konusu (6) numaralı fıkrası şöyledir:

"(6) PTT Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu üyelerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanmaları, ilgili Bakanın iznine bağlı olup, bu konuda 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanır."

10- Kanun'un 29. maddesinin dava konusu (2) ve (3) numaralı fıkraları şöyledir:

"(2) PTT hizmetleri ile ilgili olarak herhangi bir talepte bulunmak ve PTT'nin sorumlu olduğu hâllerde dava etme hakkı o hizmetten yararlanana aittir.

(3) PTT hizmetleri ile ilgili olarak talepte bulunma ve dava açma hakkı faaliyet konusu işlemin tesisi tarihinden itibaren bir yılın sonunda zamanaşımına uğrar. Bu süre, PTT'ye başvuru ile kesilir ve yapılan inceleme ve araştırmaların sonucunun ilgililere bildirildiği tarihte kesildiği yerden yeniden başlar. Bu süre yeni bir başvuru ile tekrar kesilmez."

11- Kanun'un dava konusu geçici 3. maddesi şöyledir:

"(1) Görev sözleşmesi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde düşüncesi alınmak üzere Danıştaya gönderilir. Danıştayın iki ay içinde düşüncesini bildirmesini müteakip, görev sözleşmesi PTT ile Kurum arasında imzalanarak yürürlüğe girer.

(2) Evrensel posta hizmet yükümlülüğü, görev sözleşmesi imzalanıncaya kadar, PTT tarafından yürütülür."

12- Kanun'un geçici 6. maddesinin dava konusu ibareleri de içeren (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"(1) Mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünde 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak çalışan ve mevcut statülerinde PTT'de istihdamına devam olunan personel ile işçi statüsünde istihdam edilen personelden isteyenler Yönetim Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde bu Kanunda tanımlanan sözleşmeli personel statüsüne geçirilebilir, geçmek istemeyenler ile geçmesi uygun görülmeyenlerin tabi olduğu mevzuatına göre istihdamına devam olunur."

B- Dayanılan ve İlgili Görülen Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 2., 5., 6., 7., 10., 11., 13., 22., 74., 123., 129., 167. ve 172. maddelerine dayanılmış, Anayasa'nın 20., 36. ve 142. maddeleri ise ilgili görülmüştür.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İÇtüzüğü hükümleri uyarınca Haşim KILIÇ, Serruh KALELİ, Alparslan ALTAN, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRÇÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL ve Zühtü ARSLAN'ın katılımlarıyla 5.9.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin ise esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ile ekleri, Başraportör Mustafa ÇAĞATAY tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu yasa kuralları, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- Kanun'un 3. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendindeki "...ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla," İbaresinden Sonra Gelen "...gerçek..." İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, kuralla "*adres bilgi kayıt sistemi*" adı altında, gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait fiziki ve elektronik adreslerin, reklam ve tanıtım amacıyla PTT hizmetlerinden yararlananlara ücret karşılığı kullandırılmasına yönelik olarak veri tabanı oluşturulduğu, ticari amaçlarla veri tabanı oluşturulmasında gerçek kişilerin rızası aranırken, tüzel kişilerin rızasının aranmadığı, kuralın tüzel kişilerin reklam ve tanıtım amacıyla fiziki ve elektronik adreslerini kullandırmak istemeseler dahi rızaları dışında kanunla kullandırma yetkisinin verildiği, ayrıca posta ve kargo taşımacılığı sektöründe faaliyet gösteren özel hukuk tüzel kişisi ticari işletmesi olan PTT A.Ş. ile aynı sektörde faaliyet gösteren diğer özel hukuk tüzel kişisi ticari işletmeler arasında sermayeye sahiplik dışında hukuken hiçbir fark bulunmadığı hâlde PTT A.Ş.'ye ayrıcalık tanındığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle dava konusu kural Anayasa'nın 20. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Kanun'un 3. maddesinde, Kanun'da geçen bazı sözcük, ibare ve kavramların ne anlama geldiğine ilişkin tanımlamalara yer verilmiştir. Dava konusu ibarenin de yer aldığı (a) bendinde, aynı Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasında PTT'nin faaliyetleri arasında belirtilen "*Adres bilgi kayıt sistemi*"nin neyi ifade ettiği hususu belirtilmiştir. Buna göre, adres bilgi kayıt sistemi, 25.4.2006 günlü, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla, gerçek kişilerin rızası alınarak gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait fiziki ve elektronik adreslerin, reklam ve tanıtım amacıyla PTT hizmetlerinden yararlananlara ücret karşılığı kullandırılmasına yönelik olarak oluşturulan PTT'ye ait veri tabanını ifade etmektedir. Dava konusu ibare, adres bilgi kayıt sisteminde, gerçek kişilerin rızasını aramaktadır. Dolayısıyla, ibarenin mefhumu muhalifinden, tüzel kişiler yönünden onların rızalarının alınmasına gerek bulunmadığı anlamı çıkmaktadır.

Anayasa'nın 20. maddesinde, herkesin, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, bu hakkın kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve

amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsadığı ifade edilmiştir. Maddede ayrıca kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hâllerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği hükmüne de yer verilmiştir.

Kişisel verilerin korunması temel hakkı, anayasa hukukunda esas olarak yüksek kişilik değerlerini korumaya yönelik bireysel haklara ilişkindir. Bu hak, kişinin insan onurunun korunmasının ve kişiliğini serbestçe geliştirebilmesi hakkının özel bir biçimi olarak, bireyin hak ve özgürlüklerini kişisel verilerin işlenmesi sırasında korumayı amaçlamaktadır.

Kişisel veri kavramı, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla, bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir. Bu bağlamda, bir kişinin kendisinin veya ailesinin sürekli ve geçici olarak konakladığı, ikamet ettiği yerlere ait bilgiler (fiziki adresler) de kişisel veri niteliğindedir. Aynı şekilde, elektronik posta olarak adlandırılan ve elektronik iletişim ağı üzerinden gönderilen ve internette ya da kullanıcının bilgisayarında kaydedilebilen her türlü yazı, ses, resim ya da dil iletilerinin de kişisel veri niteliğinde olduğu kabul edilmektedir.

Anayasa'nın 20. maddesinde kişisel verilerin kişi bakımından korunma alanının gerçek kişiler ya da tüzel kişileri veya her ikisini içine alıp almadığı konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Maddenin gerekçesinde de buna ilişkin bir değerlendirme yoktur. Her ne kadar Anayasa'nın 20. maddesinde daha ziyade gerçek kişilerin özel hayatı ve bu bağlamda gerçek kişilere ilişkin kişisel verilerin korunma altında bulundurulduğu ileri sürülebilir ise de madde metninde kişisel verilerle ilgili olarak "*herkes*" tabirinin kullanılması dikkate alındığında, tüzel kişilere ilişkin verilerin de 20. madde kapsamında değerlendirilmesi gerekeceği açıktır.

Anayasa'nın 148. maddesinin üçüncü ve 6216 sayılı Kanun'un 45. maddesinin (1) numaralı fıkraları uyarınca, Anayasa'da güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve buna ek Türkiye'nin taraf olduğu protokoller kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiğini iddia eden herkese Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapma hakkı tanınmıştır. Buna göre, medeni haklara sahip gerçek kişilerin yanında tüzel kişilerin de bireysel başvuru yönünden dava ehliyetine sahip oldukları açıktır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun "*Hak ehliyeti*" başlıklı 48. maddesinde ise "*Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler.*" denilmektedir.

Esasen her ne kadar 95/46/EC sayılı Avrupa Veri Koruması Direktifi'nde yer alan tanım, tüzel kişilere ilişkin verileri dışlamakta ve kişisel veri kapsamına yalnızca gerçek kişilere ilişkin bilgilerin gireceğini kabul etmekte ise de, gerek "*Elektronik haberleşme sektöründe kişisel bilgilerin işlenmesi ve gizliliğinin korunması*" hakkında 12.7.2002 gün ve 2002/58/EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nde, yalnızca elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak, hem gerçek kişilerin hem de tüzel kişilerin veri sahibi kabul edileceğinin ifade edilmesi; gerekse son yıllarda kabul edilen bazı ülke kanunlarında tüzel kişilerin de kişisel verilerin korunma alanına dâhil edilmesi bir bütün olarak dikkate alındığında, Avrupa ve Dünyadaki gelişimin kişisel verilerin korunmasında tüzel kişilerin de kapsamda yer alması gerektiği yönünde olduğu görülmektedir.

Bu durumda, Anayasa'nın 20. maddesinde kişisel verilerin "*ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği*"nin açıkça ifade edilmesi karşısında, tüzel kişilerin kişisel veri niteliğinde bulunan fiziki veya elektronik adreslerinin, yetkili kişi ya da organlarının rızaları alınmaksızın, dava konusu kural uyarınca PTT A.Ş. tarafından reklam ve tanıtım amacıyla toplanıp kaydedilmesinin ve bunların üçüncü kişilere verilmesinin, Anayasa'nın 20. maddesine aykırılık oluşturduğu açıktır. Tüzel kişilere ilişkin kişisel verilerin ilgili kanunlar gereği ya da kişilerin kendilerince kamuya açıklanmış olması veya açık sicillerde yer almış olması, söz konusu verilerin ticari amaçlarla üçüncü kişilere aktarımına rıza gösterildiği anlamına gelmez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 20. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ ile Hasan Tahsin GÖKCAN bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 20. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden dolayı Anayasa'nın 2. ve 10. maddeleri yönünden ayrıca incelenmesine gerek görülmemiştir.

2- Kanun'un 3. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (h) ve (ı) Bentlerinin, 6. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının, 9. Maddesinin (3) Numaralı Fıkrasının ve Geçici 3. Maddesinin incelenmesi

a- Posta Sektörünün Düzenlenmesine İlişkin Genel Açıklamalar

1990'lardan itibaren posta hizmetleri piyasalarının serbestleştirilerek rekabete açılmasına yönelik yaklaşımların Dünya genelinde uygulama alanı bulmaya başladığı gözlemlenmektedir. Bu tür serbestleşmeye yönelik uygulamalarda ekonomik ve sosyal gerekçelerle birlikte, Avrupa Birliği gibi birliklerde hem ülkeler hem de piyasalar açısından sınırların kaldırılması düşüncesinin de önde gelen faktörlerden biri olduğu görülmektedir. Bu faktörlerin yanında, gelişen iletişim teknolojileri ve küreselleşme eğilimi de posta piyasalarının serbestleştirilmesi ve rekabete açılmasında önemli bir paya sahiptir.

Ancak bu sektörlerin devlet tarafından tekel olarak işletilmesinin istenilen verimi ve toplumsal refaha beklenen katkıyı sağlayamaması gibi nedenlerle, devletin özelleştirme ve serbestleştirme yolu ile bu piyasalardan çekilmesi ile tekelleri özelliği gösteren bu piyasalarda devletçi politikalar, yerini düzenlenmiş piyasalara bırakmakta ve bu alanlar faaliyet gösterdikleri sektörlerin siyasi-ıdarî etkilenmelerden uzak objektif, şeffaf ve öngörülebilir kurallar ile çalışmasını sağlamak amacıyla kurulmuş olan bağımsız düzenleyici kurumlar tarafından doldurulmaktadır.

Bu bağlamda, Kanunla ülke genelinde posta hizmetlerinin kaliteli, sürekli, tüm kullanıcılar için karşılanabilir bir ücretle ve etkin rekabete dayalı esaslar çerçevesinde sunulmasını sağlamak amacıyla posta sektörünün serbestleştirilmesi ile mali açıdan güçlü, istikrarlı ve şeffaflığı sağlanmış sektörde düzenleme ve denetimin gerçekleştirilmesi hedeflenmiştir.

Mülga 5584 sayılı Posta Kanunu'nda, tüm açık ve kapalı mektuplar ile ağırlık ve ücret limiti olmaksızın üzerinde haberleşme mahiyetinde yazı bulunan kartlar, 7201 sayılı Tebligat Kanunu kapsamındaki her türlü tebliğ evrakının kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki ve dağıtımı

ile postada alınacak ücretleri gösteren posta pulları, anma pulları, posta kartları, ilk ve özel gün zarflarını bastırıp satışı çıkarmak PTT'nin tekeli kapsamında iken piyasada fiili bir durum meydana gelmiş ve çeşitli koli-kurye şirketleri PTT'nin yaptığı işleri yapmaya başlamışlardır. Ancak bu hizmetleri verirken bu şirket ya da kuruluşların herhangi bir yasal bir mevzuatı ve dayanağı bulunmamaktaydı. Sektörde yaşanan bu fiili durumun önlenmesi ve bu durumun çözüme kavuşturulması amacıyla, Türkiye'nin AB üyeliği sürecinde ve AB'nin bu konuda geçerli direktifleri de dikkate alınarak, 6475 sayılı Kanunla yapılan düzenlemelerle sektörde faaliyet sürdüren koli-kurye şirketlerinin durumu yasal bir zemine kavuşturulmuş, ayrıca sektörde PTT dışında başka işletmeler de faaliyetlerini sürdüreceği için sektörün düzenlenmesi görevi Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna (BTK) verilmiştir.

Kanun'un 4. maddesiyle, BTK, posta hizmetlerinin; güvenilir, kesintisiz bir şekilde verilmesinin sağlanması, yetki belgelerinin kapsamı, verilmesi, denetlenmesi, rekabeti tesis etme ve rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı uygulamaları giderme ve bu amaçla ilgili pazarlarda etkin piyasa gücüne sahip hizmet sağlayıcılara ve gerekli hâllerde diğer hizmet sağlayıcılara yükümlülükler getirme ve tedbirler alma yetkisini haiz düzenleyici ve denetleyici bir üst kurum olarak görevlendirilmiştir.

Yurtiçi ve yurtdışı posta hizmetlerini, belirlenmiş ilke ve kurullarla ülke genelinde bütün yerleşim birimlerinde, her iş gününde, herkese, eşit ücretle sunan ve bu anlamda fiili olarak evrensel hizmet sağlayıcısı konumundaki PTT, Kanunla evrensel posta hizmet yükümlüsü olarak, diğer özel hukuk tüzel kişileri ise BTK'dan alacakları yetki belgesi çerçevesinde evrensel hizmet sağlayıcısı olarak faaliyette bulunacaklardır.

b- Kuralların Anlam ve Kapsamı

Dava konusu kurallarda; evrensel posta hizmet yükümlüsünün tanımı ve bu yükümlülüğü görev sözleşmesi uyarınca yerine getirecek olan, kuruluş ve tescile ilişkin hükümleri hariç olmak üzere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve özel hukuk hükümlerine tabi, sermayesinin tamamı hazineye ait olan "*kamu kurumu niteliği ağır basan*" bir anonim şirket statüsünde yapılandırılan PTT A.Ş.'nin, AB Direktifleri ile Katılım Ortaklığı Belgeleri'nde ülkemizin taahhütleri arasında yer alan posta sektörünün rekabete açılması amacıyla kontrollü ve kademeli olarak serbestleştirilmesinin sağlanmasına paralel olarak, görev ve tekel kapsamında sunacağı hizmetlere ilişkin düzenlemeler yer almaktadır. Buna göre, Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) ve (ı) bentleriyle, PTT, evrensel posta hizmetini görev sözleşmesi uyarınca sağlamakla yükümlü "*evrensel posta hizmeti yükümlüsü*" olarak görevlendirilmiştir. Kanun'un 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, PTT'nin evrensel hizmet yükümlüsü olarak sahip olduğu tekel hizmetinin kapsam ve sınırları belirtilmiş, Kanun'un 9. maddesinin (3) numaralı fıkrası ile geçici 3. maddesinde ise PTT ile BTK arasında imzalanacak görev sözleşmesi ve bunun yürürlük prosedürüne ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu edilmeyen (g) bendinde, belirlenmiş ilke ve kurullar çerçevesinde, bir posta hizmetinin coğrafi alan farkı gözetilmeksizin ülke sınırları içerisinde tüm kullanıcılar için karşılanabilir ücretlerle kesintisiz olarak sağlanması olarak tanımlanan "*evrensel posta hizmeti*"nin, "*evrensel posta hizmet sağlayıcıları*" ve "*evrensel posta hizmet yükümlüsü*" tarafından yerine getirilmesi öngörülmuş ve Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu (h) bendinde ise evrensel posta hizmet yükümlüsünün, evrensel posta hizmetini görev sözleşmesi uyarınca sağlamakla yükümlü kılınan hizmet sağlayıcısı olduğu ifade edilmiştir.

Kanun'un 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu (1) bendinde, Kanun'da geçen görev sözleşmesi kavramının ne anlama geldiği belirtilmiştir. Buna göre, görev sözleşmesi, PTT'nin posta hizmetlerini sunmak üzere hak ve yükümlülüklerini belirleyen sözleşme olarak tanımlanmıştır.

Kanun'un dava konusu geçici 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, görev sözleşmesinin Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki ay içinde düşüncesi alınmak üzere Danıştaya gönderileceği ve Danıştayın iki ay içinde düşüncesini bildirmesini müteakip, PTT ile BTK arasında imzalanarak yürürlüğe gireceği hüküm altına alınmıştır. Aynı maddenin (2) numaralı fıkrasında ise evrensel posta hizmet yükümlülüğünün, görev sözleşmesi imzalanıncaya kadar PTT tarafından yürütüleceği hükme bağlanmıştır.

Kanun'un 6. maddesinde, posta tekeline ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Maddenin dava konusu (1) numaralı fıkrasında ise evrensel posta hizmet yükümlüsü olan PTT'nin tekeli kapsamında kalan hususlar sınırlı olarak belirtilmiştir. Buna göre;

- Temel ücret göz önünde bulundurularak BTK'nın önerisi ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının teklifi ile Bakanlar Kurulu tarafından ağırlığı veya ücreti belirlenen yurt içi ve yurt dışı haberleşme gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi,

- 4.1.1961 günlü, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun elektronik tebliğe ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 7201 sayılı Kanun ve diğer kanunlar kapsamındaki elektronik ortam dâhil her türlü tebligatın kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimi,

- Barışta Türk Silahlı Kuvvetlerinin posta hizmetleri,

- Postada alınacak ücretleri gösteren posta pulları, kişisel pul, anma pulları, posta kartları ve ilk gün zarflarının bastırılıp satışı çıkarılması,

biçimindeki hizmetler, evrensel posta hizmet yükümlüsü olan PTT'nin tekeli altında yerine getirilecektir.

c- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

ca- Anayasa'nın 167. ve 172. Maddeleri Yönünden İnceleme

Dava dilekçesinde, posta işletmeciliği sektörünün, ancak Anayasa'nın 22. maddesinde belirtilen "*gizliliği*" güvence altına almak amacıyla ve "*kamu yararı*" gerekçesi ile kamu tekeli kapsamına alınabileceği, bu şekilde tekel kapsamına alınan posta hizmetinin ise sermayesinin tamamı Devlete ait özel hukuk tüzel kişisi ticari işletme lehine değil sermayesinin tamamı Devlete ait olup tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsü lehine oluşturulması gerektiği, dava konusu kurullarla kamu yararı gerekçesine dayalı kamu hizmeti kapsamına alma olmadan, rekabetçi posta hizmetleri sektörünün tekel kapsamına alınarak, sektörel rekabetin ve dolayısıyla ekonomik etkinlik ile tüketici refahının dışlandığı belirtilerek kurulların, Anayasa'nın 167. ve 172. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 167. maddesinde, *"Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır; piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler.*

Dış ticaretin ülke ekonomisinin yararına olmak üzere düzenlenmesi amacıyla ithalat, ihracat ve diğer dış ticaret işlemleri üzerine vergi ve benzeri yükümlülükler dışında ek mali yükümlülükler koymaya ve bunları kaldırmaya kanunla Bakanlar Kuruluna yetki verilebilir." denilmektedir.

Bu hükümle yalnız fiilen oluşacak tekelleşme ve kartelleşmenin değil, anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmenin de önlenmesi görevi Devlete verilmiştir. Madde gerekçesinde, *"tekelleşme"* kavramı açıklanırken, yalnız tekellerin değil, tek el benzeri gruplaşmaların da bu kapsamda görüldüğü belirtilmiştir. Ayrıca, tekelleşmenin önlenmesinin tüketim sektörü yanında hizmet sektörü yönünden de gerekliliği vurgulanmış, bu görevin *"sağlıklı bir toplum"* ve *"sağlıklı bir demokrasinin"* vazgeçilmez koşulu olduğu belirtilmiştir. Buna göre, tekelliliğin her türlüünün zararından bireyleri ve toplumu korumak *"kişinin ve toplumun huzuru ve refahı"* ile de ilgilidir. Maddede yalnız, tekelleşme değil, tek el oluşturmayan üretim ve hizmet kuruluşlarının *"fiyat anlaşmaları"*, *"coğrafi bölge paylaşma"* ve *"benzeri suretle"* gerçekleştirilecek kartelleşme de yasaklanmış; Devlet, bunu engelleyici önlemleri almakla yükümlü tutulmuştur. Böylece, rekabetin ortadan kaldırılması, tekellerin ve kartellerin fiyatları oluşturması ve etkilemesi önlenmek istenmiştir.

Devletin tekelleşmeyi ve kartelleşmeyi önlemek görevi, temelde tüketiciyi koruma amacı gütmektedir. Anayasa'nın 172. maddesi ile Devlete verilen tüketicileri koruma görevi ancak, tekelleşme ve kartelleşmelerin önlenerek özgür rekabet ortamının sağlanması ile güvenceye alınabilir. Piyasa ekonomisinin etkinliği, serbest rekabet koşullarının varlığına bağlıdır. Tekelleşmeye veya kartelleşmeye olanak veren ortamlarda piyasa ekonomisi etkinliğini yitirir. Tekel konumundaki bir kuruluş önlem alınmadan özelleştirildiğinde, kamu tekelinin yerini özel tekelin alması kaçınılmazdır. Üstelik kamu tekeli konumundaki mal ve hizmet üretiminde Devletin doğrudan karışması olanağı varken, özel tek el durumunda bu olanak da söz konusu olmayacak, mal ve hizmet fiyatları kamu tek elinde olduğundan daha yüksekte belirleneceği gibi kalite de bundan olumsuz etkilenecektir. Bu nedenle, özelleştirmeye ilişkin yasal düzenlemelerde, tekelleşme ve kartelleşmeyi önlemeye, dolayısıyla bireyleri ve toplumu korumaya yönelik kuralların bulunması zorunludur.

Toplumun günlük yaşamında önemli bir yere sahip olan ve teknolojik gelişmelerin hızlı bir şekilde yaşandığı enerji, gaz, su ve haberleşme gibi mal ve hizmetlerin üretildiği piyasaların, Devletin herhangi bir müdahalesi olmaksızın pazar koşullarına terk edilmesi, bu piyasalarda aksaklıklara yol açması nedeniyle kabul edilmemektedir. Bu nedenle rekabetin yaşanmadığı, piyasa aksaklıklarının olduğu durumlarda veya bazı sosyal gerekçelerle, piyasa ekonomisini bir sistem tercihi olarak ortaya koyan ülkelerde dahi devletler, piyasanın işleyişine çeşitli vasıtalarla ve belirli sınırlar içinde müdahale etmektedir. Devletlerin bu piyasalara müdahalesi, bazı sektörlerin kamu tarafından tek el olarak işletilmesi ya da bu sektörlerdeki özel işletmelerin regülasyonu şeklinde olmaktadır.

Dava konusu kurallarla yapılmak istenen de posta sektörünün serbestleştirilmesi durumunda, toplumun tüm kesimlerine sürekli ve belirlenmiş bir kalite standardında ve karşılanabilir fiyatlarla posta hizmeti sunumunun Devlet tarafından garanti altına alınmasıdır. Zira, evrensel posta hizmetinin sağlanmasının garanti altına alınması, Devletin temel bir yükümlülüğüdür. Toplum ve ihtiyaçları değişip geliştikçe Devlet, sunumunda kamu yararı

görülen hizmetler de dâhil olmak üzere haberleşme hakkı gibi vatandaşlık haklarının temel bileşenleri olan değişik hizmetlerin sunumunun devamının sağlanmasını garanti altına almakla yükümlüdür. Diğer taraftan söz konusu hizmetlerin evrenselliği nedeniyle hizmetlerin bir milletin bütün fertlerine sunumu, yaşadıkları bölge, ırk, din, sosyal statü gibi unsurlardan bağımsız olmak üzere garanti altına alınmalıdır.

Kanun'un 6. maddesinde, PTT lehine getirilen tekel, evrensel posta hizmetinin ülkenin her tarafına kesintisiz ve makul ücretlerle götürülebilmesinin hem garanti altına alınması hem de bu hizmetin getirdiği mali yükün bu şekilde hafifletilmesi amacına yöneliktir. Nitekim PTT'ye verilen tekel kapsamındaki hizmetler ve bunlar için ağırlık sınırlamaları öngörülmesi, üye devletlerin belli alanlarda evrensel hizmet yükümlüsü lehine tekel oluşturabileceği yönündeki AB'nin 97/67/CE sayılı Direktifi'yle de uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumun Anayasa'nın 167. ve 172. maddelerine aykırı bir yönünün bulunmadığı açıktır.

Diğer taraftan, dava konusu kurullarla, dava dilekçesinde belirtildiği üzere, özel hukuk tüzelkişisi lehine bir tekel oluşturulması da söz konusu değildir. Zira, sermayesinin tamamı Hazineye ait olan PTT'nin "*kamu kurumu niteliği ağır basan*" bir anonim şirket statüsünde bulunduğu dikkate alındığında, dava konusu kurullarla bir kamu hizmeti olan posta hizmetlerinin yine bir kamu kurumunun özel hukuk hükümlerine göre faaliyet gösteren bir birimi tarafından yerine getirilmesi sağlanmaktadır. Bir başka ifadeyle, mülga 5584 sayılı Posta Kanunu'nda, ağırlık ve ücret limiti olmaksızın, tüm açık ve kapalı mektuplar ile haberleşme mahiyetinde yazı içeren kartlar üzerinde bulunan tekel hakkı bir KİT olan PTT'ye ait iken; bu kez aynı tekel hakkı AB Direktifleri doğrultusunda Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek belli ağırlık veya ücretlerle sınırlı olarak daraltılmak suretiyle yine kamu kurumu niteliği ağır basan anonim şirket statüsündeki PTT A.Ş.'ye verilmektedir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurullar Anayasa'nın 167. ve 172. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

cb- Anayasa'nın 10. Maddesi Yönünden İnceleme

Dava dilekçesinde, kamu yararı gerekçesi ile kanunla kamu tekeline alınarak kamu hizmeti statüsü tanınan bir hizmetin özel hukuk tüzel kişileri tarafından yürütülebilmesinin tüm sorumluluk lehine tekel tesis edilen kamu idaresi üzerinde kalmak kaydıyla, onun sürekli gözetimi ve denetimi altında, belli yasal usullerle kamu tekeli imtiyazının devri suretiyle mümkün olabileceği hâlde imtiyazın devri ihalesi açılmadan posta tekeli imtiyazının kanunla da olsa ve sermayesi Devlete de ait bulursa herhangi bir özel hukuk tüzel kişisi olan bir ticari şirkete verilmesinin eşitlik ilkesine aykırı olduğu belirtilerek kurulların, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kamu hukukunun genel ilkeleri gereğince, kamu hizmet ve faaliyetlerinin bizâtihi idare kuruluş ve kurumları eliyle, kamusal yönetim biçimine göre yürütülmesi asıl ve olağandır. Ancak, bu hizmet ve faaliyetlerden kamu gücüne özgü olmayanlar ile özel yönetim biçimiyle gerçekleştirilmeye elverişli bulunanlar, tüm sorumluluk yine ilgili idare üzerinde kalmak kaydıyla, onun sürekli gözetimi ve denetimi altında, belli yasal usullerle özel müteşebbislere yaptırılabilir. Özel yönetim biçimiyle yürütülmeye elverişli olan kamu faaliyet ve hizmetlerinin, özel teşebbüse gördürülebilmesi ise bunun kanunlarda öngörülmüş bulunmasına bağlıdır; yürütme ve idare kendiliğinden bu yolu seçemez ve dilediği yöntemi kullanamaz. Konusu, kamu hizmetinin kurulmasını ve/veya işletilmesini bir özel kişiye devretmek olan sözleşmeler "*kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri*" olarak tanımlanmaktadır.

Kamu hizmeti imtiyaz sözleşmeleri, gerek konusunun bir kamu hizmetinin kurulması ve/veya işletilmesi olması, gerekse hizmetin yürütülmesini sağlamak için hizmeti yapanlara kamu gücüne dayanan kimi yetkiler tanınması, aynı zamanda idarenin, hizmetin düzenli ve istikrarlı biçimde yürütülmesini sağlamak için denetim ve gözetim yetkisine sahip olması yönünden idarî sözleşmelerin tüm niteliklerini taşırlar.

Kanun'un dava konusu 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (1) bendinde, 9. maddesinin (3) numaralı fıkrasında ve geçici 3. maddesinde öngörülen ve PTT ile BTK arasında imzalanacak olan görev sözleşmesinin, idari sözleşme türlerinden olan bir "*imtiyazın devri sözleşmesi*" niteliğinde olmadığı açıktır. Zira, imtiyaz sözleşmelerinde idari sözleşmenin bir tarafında kamu idaresi, diğer tarafında ise özel hukuk kişisi bulunmaktadır. Oysa, PTT ile BTK arasında imzalanan ve dayanağını kanundan alan görev sözleşmesinin her iki tarafı da kamu kurumudur. Yukarıda belirtildiği üzere burada, bir kamu hizmeti olan evrensel posta hizmeti, yine kamu kurumu niteliği ağır basan ve sermayesinin tamamı Devlete ait olan ancak özel hukuk hükümlerine göre faaliyetlerini sürdüren PTT A.Ş. tarafından yerine getirilmektedir. Bir başka ifadeyle imtiyaz sözleşmelerinde olduğu gibi kamu idaresi tarafından yürütülmekte olan bir kamu hizmetinin özel hukuk tüzel kişisine gördürülmesi gibi bir durum söz konusu olmaması nedeniyle, PTT A.Ş.'ye diğer özel hukuk tüzel kişileri karşısında bir ayrıcalık tanınmasının söz konusu olmadığı, dolayısıyla da eşitlik ilkesine aykırı bir durumdan söz edilemeyeceği açıktır.

Öte yandan, tekel döneminden serbest rekabet dönemine geçişin hukuk güvenliğini zedelemekten kaçınılması kimi şirketler için farklı düzenlemeleri gerekli kılabilir. Bir başka ifadeyle, Anayasa'nın 167. maddesi ile Devlete verilen para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alma görevi böyle bir düzenlemeyi gerektirebilir. Dolayısıyla, bu düzenlemelere bağlı tutulanların serbest piyasa düzeni içinde faaliyet gösteren şirketlerle aynı konumda oldukları düşünülemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

3- Kanun'un 4. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (ç) Bendinde Yer Alan "*millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunmasını teminen.*" İbaresini ile "*posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderiler için.*" İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, kuralda geçen "*millî güvenlik*", "*kamu düzeni*" ve "*genel sağlığın korunması*" gibi kavramların belirsiz olduğu, ayrıca kuralda "*posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderiler*"ın neler olduğu belirtilmeksizin BTK'ya bu konuda yetki verilmesinin yasama yetkisinin devri anlamına geleceği ve ayrıca bu durumun idarenin kanuniliği ilkesiyle de bağdaşmayacağı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 7. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 4. maddesinin dava konusu ibarelerin de yer aldığı (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde, BTK'nın posta sektörünün posta hizmetlerinde millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunmasını sağlamak amacıyla ilgili idari birimlerle iş birliği yaparak gerekli tedbirleri alma ve posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderiler için düzenlemeler yapma görevinin olduğu hükme bağlanmaktadır.

Anayasa'nın 2. maddesinde öngörülen hukuk devletinin temel ilkelerinden biri "*belirlilik*"tir. Bu ilkeye göre, yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup birey, kanundan, belirli bir kesinlik içinde, hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını bilmelidir. Birey ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlar. Hukuk güvenliği, normların öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

Uygulamada yerleşmiş, uygulama ve öğretinin yardımıyla açıklık kazanmış, hukuk ve anayasa diline girmiş "*millî güvenlik*", "*kamu düzeni*" ve "*genel sağlığın korunması*" gibi kavramların anlamlarının yoruma muhtaç olduğu ya da belirsiz olduğu söylenemez.

Anayasa'nın 7. maddesinde, yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine ait olduğu ve bu yetkinin devredilemeyeceği belirtilmiştir.

Anayasa'da kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Ayrıca, yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa'nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması gerekir.

Farklı koşul ve durumlara göre sık sık değişik önlemler alma, bunları kaldırma ve süratli biçimde hareket etme zorunluluğunun bulunduğu alanlarda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz.

Anayasa'nın 123. maddesinde ise idarenin, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve "*kanunla*" düzenleneceği kurala bağlanmıştır. Bu maddede yer alan düzenleme, idarenin kanuniliği ilkesine işaret etmektedir. İdarenin kanuniliği ilkesi, idarenin ve organlarının görev ve yetkilerinin hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde, açık bir biçimde kanunla düzenlenmesini gerekli kılar.

Telekomünikasyon sektörünü düzenleme ve denetleme fonksiyonunun bağımsız bir idari otorite tarafından yürütülmesi amacıyla 5.4.1983 günlü, 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nda değişiklik yapan 27.1.2000 günlü, 4502 sayılı Kanunla Telekomünikasyon Kurumu kurulmuş ve daha sonra 10.11.2008 günlü, 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ile yeni bir düzenlemeye tabi tutularak adı Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu olarak değiştirilmiştir. Kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde, temel işlevi telekomünikasyon alanındaki kamusal ve özel kesim etkinliklerini kurallar koyarak düzenlemek, konulan kurallara uyulup uyulmadığını izlemek, denetlemek ve bu kurallara uyulmaması hâlinde de ya doğrudan doğruya yaptırım uygulamak veya bazen de kanunlarda gösterilen yaptırımların uygulanması için adli mercileri harekete geçirmek olan Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, idarenin bütünlüğü içerisinde yer alan, kamu tüzel kişiliğine sahip, görev alanına ilişkin sektörde kamu hukuku ilke ve düzenlemelerine bağlı olarak, kamu yararı amacıyla düzenleyici işlemler yapan, genel idare esaslarına göre faaliyet gösteren, gördüğü hizmet sürekli ve asli nitelik taşıyan bir kuruluştur.

Söz konusu Kuruma 6475 sayılı Kanun'un 4. maddesiyle, posta hizmetlerinin; güvenilir, kesintisiz bir şekilde verilmesinin sağlanması, yetki belgelerinin kapsamı, verilmesi, denetlenmesi, rekabeti tesis etme ve rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı uygulamaları giderme ve bu amaçla ilgili pazarlarda etkin piyasa gücüne sahip hizmet sağlayıcılara ve gerekli hallerde diğer hizmet sağlayıcılara yükümlülükler getirme ve tedbirler alma yetki ve görevi de verilmiştir.

Posta hizmetleri sektöründe düzenleyici ve denetleyici bir otorite olarak görev yapan ve Anayasa'nın 123. maddesi kapsamında bir kamu kurumu olan BTK'nın Anayasa'da kanunla düzenlenmesi zorunlu olmayan ve BTK'nın faaliyet alanının kapsamında kalan dava konusu kuralda belirtilen posta hizmetlerinde milli güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunmasını sağlamak amacıyla ilgili idari birimlerle iş birliği yaparak gerekli tedbirleri alma görevini ifa etmesinin ve teknik konuları içeren ve bu yönüyle uzmanlık gerektiren bir yetki niteliğinde bulunan posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderilerle ilgili düzenlemeler yapmasının, yasama yetkisinin devri anlamına gelmeyeceği ve Anayasa'nın 123. maddesinde öngörülen idarenin kanuniliği ilkesine aykırı bir yönünün bulunmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu ibareler Anayasa'nın 2., 7. ve 123. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

4- Kanun'un 7. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan "*ve posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri* ." İbaresinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu ibarenin posta gönderilerinin sahibi ve muhatabı kişiler arasındaki münasebetleri mi yoksa Kanun'daki ifadeyle "*posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri*" mi açığa vurulmasını koruma altına aldığı hususunun belirsiz olduğu, ibarenin posta hizmetlerinde vuku bulacak her türlü ilişkinin örneğin ihaleler ve satın almalar ile hizmetin yürütülmesindeki muhtemel usulsüzlük, yolsuzluk gibi durumların açığa vurulmasını da yasak kapsamına alarak kural dışı ilişkilere koruma sağlayıcı bir işlev gördüğü, Anayasa'nın 22. maddesinde posta hizmetleri ile ilgili ilişkilerin değil haberleşmenin gizliliğinin güvence altına alındığı, ayrıca ibarenin bu tür kural dışı ilişkileri gizlilik kapsamına alması nedeniyle vatandaşların posta hizmetleri ile ilgili ilişkiler hakkındaki dilekçe ve bilgi edinme hakkını da ölçüsüzce sınırlandırdığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 2., 13., 22. ve 74. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, hizmet sağlayıcıları ile posta hizmetlerinde çalışanlar veya herhangi bir şekilde posta hizmetleri ile ilgili bilgiye sahip olanların, bu bilgileri ve posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri açığa vurmaları, gönderileri açmaları, içlerinde ne olduğunu araştırmaları, üçüncü kişilere bilgi vermeleri veya herhangi birinin bunları yapmasına neden olmaları, gönderileri zapt veya yok etmeleri yasaklanmaktadır. Dava konusu ibarede ise belirtilen kişilerin posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri açığa vurmaları yasaklanmaktadır.

Kanun'un 5. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, posta hizmetleri kavramının, posta gönderilerinin kabulü, toplanması, işlenmesi, sevki, dağıtımı ve teslimini içerdigi ifade edilmiştir. Bu bağlamda "*posta hizmetleri ile ilgili ilişkiler*" kavramının da Kanun'un 5. maddesinde içeriği belirtilen posta hizmetlerine ilişkin her türlü ilişkiyi ifade ettiği açıktır. Dolayısıyla, kuralın belirsizliğinden söz edilemez.

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın 22. maddesinde haberleşme hürriyetinin gizliliğinin güvence altına alındığı, dava konusu kuralda öngörülen posta hizmetleri ile ilgili ilişkilerin gizliliğinin bu kapsamda değerlendirilemeyeceği ileri sürülmüştür.

Haberleşme hürriyetini düzenleyen Anayasa'nın 22. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.*" biçimindeki hüküm, posta hizmetleriyle ilgili ilişkilerin de gizliliğini güvence altına almaktadır. Nitekim, Anayasa'nın 22. maddesinin gerekçesinde de "*Burada söz konusu olan haberleşme, kişilerin kendi aralarında P.T.T. araçları aracılığıyla serbestçe haberleşebilmesidir.*" denilmek suretiyle, posta hizmetleri kapsamında PTT araçları ile yapılan haberleşmenin 22. maddenin koruması altında olduğu ifade edilmiştir. Esasen, posta hizmetleri haberleşme hakkının yerine getirilebilmesi için önemli bir altyapı şebekesi olarak değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan, dava konusu kural, Anayasa'nın 22. maddesinde güvence altına alınan haberleşmenin gizliliğini daraltan değil, tam aksine kişiler lehine genişleten düzenleme niteliğinde bulunduğundan, Anayasa'nın 13. maddesine aykırı bir durumdan söz edilemeyeceği de açıktır. Nitekim dava konusu kuralın da içinde bulunduğu maddenin gerekçesinde "*Haberleşme hürriyeti Anayasa ile teminat altına alınmış temel hürriyetlerdendir ve Anayasanın 22 nci maddesinde de belirtildiği üzere, haberleşmenin gizliliği esastır. Madde ile, Anayasaya paralel bir düzenlemeyle posta hizmetlerinin gizliliği ve güvenliğinin sağlanmasının hukuki zemine oturtulması amaçlanmaktadır.*" denilmiştir.

Anayasa'nın 74. maddesinin birinci fıkrasında, "*Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye'de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir.*" denildikten sonra, aynı maddenin son fıkrasında "*Bu maddede sayılan hakların kullanılma biçimi, ilişkin usul ve esaslar kanunla düzenlenir.*" hükmüne yer verilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması, Anayasa'nın ilgili maddelerinde özel sınırlandırma nedeni bulunmasına bağlı tutulmuş ve Anayasa'nın 74. maddesinde de bu hakkın sınırlandırılması için özel bir neden öngörülmemiş ise de anayasanın bütünlüğü ilkesi uyarınca, bir anayasa normu diğerine aykırı olamaz. Dava konusu kuralın dayanağı, Anayasa'nın 22. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Herkes, haberleşme hürriyetine sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.*" biçimindeki hükümdür. Bir başka ifadeyle Anayasa'nın 74. maddesinde, Anayasa'nın 22. maddesinden kaynaklanan bir anayasal sınırlama söz konusudur. Anayasal sınırlamaların en belirgin özelliği ise kanun koyucunun bu konularda aksine bir düzenleme yapma yetkisinin bulunmaması, öngörülen sınırlama ya da yasaklamalara uygun düzenleme ya da yaptırım getirmek zorunda olmasıdır. Bu bağlamda, kurala ilişkin gerekçede de ifade edildiği üzere, dava konusu kuraldaki düzenlemenin Anayasa'nın 22. maddesinden kaynaklanan bir zorunluluk nedeniyle yapıldığı dikkate alındığında kuralın, Anayasa'nın 74. maddesine aykırı bir yönünün bulunmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 13., 22. ve 74. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

5- Kanun'un 9. Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasında Yer Alan ". veya milli güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gerekçeleri ile ." İbaresini (8) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, milli güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gerekleri gibi belirsiz kavramlara dayanarak BTK'ya yetki belgesi verilmesi ya da verilmiş yetki belgesinin iptal edilebilmesi yetkisinin verildiği, bu durumun ise belirlilik, yasama yetkisinin devri ve idarenin kanuniliği ilkeleriyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 7. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, posta sektöründe faaliyet gösterecek firmaların, posta hizmeti verebilmeleri veya bunun için gerekli altyapıyı kurup işletebilmeleri için BTK tarafından yetkilendirilmeleri gerektiği ifade edilmiştir. Maddenin (2) numaralı fıkrasında, BTK tarafından yapılacak yetkilendirmenin firmalara yetki belgesi verilmesi yoluyla yapılacağı ve yetki belgesi almak isteyen şirketlerin faaliyetlerine başlamadan önce BTK'ya başvurmaları gerektiği kurala bağlanmıştır. Aynı maddenin (4) numaralı fıkrasında ise yetki belgesinin ücreti, kapsamı, süresi ve şekli ile yetki belgesi sahiplerinin sahip olması gereken mali ve mesleki yeterlik şartları, bu hizmet için kurulması gereken asgari altyapıya ilişkin usul ve esasların BTK tarafından yürürlüğe konulan yönetmelikle belirleneceği hükmüne yer verilmiştir.

Dava konusu ibarenin de yer aldığı (6) numaralı fıkra da yetki belgesi almak isteyen firmaların bu taleplerinin BTK tarafından "*milli güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık*" gerekçeleriyle reddedilebileceği; dava konusu (8) numaralı fıkra da ise BTK'nın yetki belgesi almış şirketlerin faaliyete geçmeleri ya da posta hizmetlerini sağlamasını aynı gerekçelerle engelleyebileceği kurala bağlanmıştır.

Kanun'un 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasının dava konusu ibareleri de içeren (ç) bendinin incelendiği bölümde belirtilen aynı gerekçelerle, dava konusu kurallarda geçen "*milli güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık*" kavramları belirsiz olmadığı gibi posta hizmetleri sektöründe düzenleyici ve denetleyici bir otorite olarak görev yapan ve Anayasa'nın 123. maddesi kapsamında bir kamu kurumu olan BTK'nın bağımsız idari otorite olmasının bir gereği olarak yetkili bulunduğu alana ilişkin kural koyma, bu kuralları uygulama ve yaptırım uygulama yetkileri kapsamında yetki belgesi isteklerini reddetmesi ya da yetki belgesi verdiği firmaların faaliyetlerini kuralda belirtilen gerekçelerle engellemesinin yasama yetkisinin devri anlamına gelmediği açıktır. Esasen dava konusu kurallarda BTK'ya tanınan yetki belgesi verilmesi ya da verilmiş yetki belgesi çerçevesinde faaliyette bulunan şirketlerin faaliyetlerinin engellenmesi yetkisinin ancak "*mevzuata aykırılık ve milli güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık*" gerekçelerine dayalı olarak kullanılabilmesi açıkça ifade edilmiş ve böylece BTK'ya kanunla sınırları çizilmiş bir yetki verilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 7. ve 123. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

6- Kanun'un 17. Maddesinin (2) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, dava konusu kuralda geçen "*milli güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçları*" kavramlarının belirsiz olduğu, kanunda bunların tanımlanmaması nedeniyle kuralın, Anayasa'nın 2., 7. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı 17. maddesinde, posta hizmetlerinin sunulmasında uygulanacak tarifelerin BTK tarafından belirlenmesi ile söz konusu tarifelerin uygulanması ve kullanıcıların korunmasına ilişkin usul ve esasların neler olduğuna ilişkin

düzenlemeler yer almaktadır. Maddenin dava konusu (2) numaralı fıkrasında ise tarifeler ve kullanıcıların korunmasına ilişkin olarak BTK'nın düzenleme yetkisine bir istisna getirilmektedir. Buna göre, millî güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına ait düzenlemeler, ilgili bakanlıkların ihtiyaçları ve görüşleri dikkate alınarak Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının teklifi ve Bakanlar Kurulu kararıyla belirlenecektir. Bir başka ifadeyle dava konusu kuralda, millî güvenlik ile kamu düzeni gereklerine ve acil durum ihtiyaçlarına ait düzenlemeler yapma yetkisi BTK'ya değil, Bakanlar Kuruluna verilmektedir.

Kanun'un 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinin incelendiği bölümde, millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunması kavramlarına yönelik Anayasa'ya aykırılık iddiası yerinde görülmediğinden, aynı gerekçelerle dava konusu kural da Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırı değildir.

Diğer taraftan, dava konusu kuralda, Bakanlar Kurulunun tarifelerle ilgili düzenleme yetkisinin ancak milli güvenlik, kamu düzeni gerekleri ve acil durum ihtiyaçları çerçevesinde olabileceği belirtildiğinden, Bakanlar Kuruluna sınırları belirsiz bir yetki verildiğinden söz edilemez. Bakanlar Kuruluna verilen takdir yetkisi, kamu yararının sağlanmasının yanı sıra hizmet gerekleri ve yetkiyi veren Kanun'un amacının gerçekleştirilmesi ile sınırlıdır. Bakanlar Kurulu takdir yetkisini kullanırken, hukukun genel ilkelerine ve hakkaniyete de uymak zorundadır. Her idari eylem ve işlemde olduğu gibi Bakanlar Kurulunun, dava konusu kuraldaki takdir yetkisini kullanırken de bu genel ilkelere ve sınırlamalara uygun hareket edilmesi gerekir.

Kaldı ki, Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin keyfi kullanılıp kullanılmadığı yargı denetimine de tabidir. Anayasa'nın 125. maddesinde, "*İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır.*" denilerek, idarenin hukuka bağlılığı, yargı denetimi sayesinde etkili biçimde sağlanmış ve idare edilenler, idarenin kanunsuz ve keyfi davranışlarına karşı korunmuştur. Dolayısıyla kuralla, belirsizlik oluşturularak hukuk güvenliği ilkesinin zedelendiği, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisi verilerek yasama yetkisinin devredildiği söylenemez.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 2., 7. ve 123. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

7- Kanun'un 23. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının (a) Bendi ile 24. Maddesinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, sermayesinin tamamı Hazineye ait olan PTT'nin pay sahipliğine dayanan oy, yönetim, temsil, denetim gibi hak ve yetkilerini Hazine Müsteşarlığına ya da başka bir bakanlığa kullandırmasının kanun koyucunun takdirinde olduğu ancak, bu pay sahipliğinden dolayı oy ve temsilin gereği olarak oluşturulan ve esas sözleşmenin onaylanması, Yönetim Kurulunun atanması, yıllık faaliyet raporu ile bilanço ve kâr zarar hesaplarını inceleyerek Yönetim Kurulunun ibrasına karar verilmesi ile 6102 sayılı Kanun'un 408. maddesindeki yetkileri kullanacak Genel Kurul üyelerinin taşımaları gereken nitelikleri ile kaç kişiden oluşacaklarının ve seçilme/atanma usullerinin 6475 sayılı Kanun'da düzenlenmeyerek idareye bırakılmasının kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin kullanımı ve yasama yetkisinin devri anlamına geldiği belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 6., 7. ve 11. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle dava konusu kurallar Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

Kanun'un 23. maddesinde, PTT'nin organlarının neler olduğu belirtilmektedir. Buna göre, PTT'nin organları, Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve genel müdürlükten oluşmaktadır. Kanun'un 24. maddesinde ise Genel Kurulun görevleri düzenlenmektedir. Kuralda Genel Kurulun, yıllık faaliyet raporu ile bilanço ve kâr zarar hesaplarını inceleyerek Yönetim Kurulunun ibrasını karara bağlayacağı, ayrıca Kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6102 sayılı Kanun ve ilgili kanunlarda belirtilen görevleri yapacağı ve yetkileri kullanacağı hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 6. maddesinde, hiçbir kimse veya organın kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamayacağı belirtilmiş; 7. maddesinde ise yasama yetkisinin Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisince kullanılacağı hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'da bir konuda emredici ya da yasaklayıcı bir kural konulmamışsa, bu konunun düzenlenmesi anayasal ilkeler içinde kanun koyucunun takdirine bırakılmıştır. Anayasa'da engelleyici bir hüküm bulunmaması durumunda kanun koyucunun genel düzenleme yapma yetkisine dayanarak kural koymasının kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin kullanılması anlamına gelmez. Kanun koyucu, yasamanın asliliği ve genelliği ilkesinin bir gereği olarak, Anayasa'da düzenlenmeyen bir alanı doğrudan düzenleyebilir.

Yine, Anayasa'da kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Ayrıca, yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa'nın 7. maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koymasının, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması gerekir. Farklı koşul ve durumlara göre sık sık değişik önlemler alma, bunları kaldırma ve süratli biçimde hareket etme zorunluluğunun bulunduğu alanlarda, yasama organının temel kuralları saptadıktan sonra, uzmanlık ve teknik konulara ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz.

Bu bağlamda, Anayasa'da kamunun sahip olduğu ve özel hukuk hükümlerine göre faaliyetlerini sürdüren tüzel kişilerin organları ve bunların nitelikleri konusunda bir belirlemenin bulunmadığı dikkate alındığında, dava konusu kurallarda öngörülen PTT'nin Genel Kurulunun üye sayısının ve üyelerinin niteliklerinin Kanun'da ayrıntılı bir biçimde düzenlenmeyerek bu konuda idareye takdir hakkı verilmesi yasama yetkisinin devri ya da kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin kullanımını olarak değerlendirilemez.

Diğer taraftan, dava dilekçesinde ileri sürüldüğünün aksine Kanun'un 21. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları ile geçici 9. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, PTT'nin sermayesinin tamamının Hazine Müsteşarlığına ait olduğu, bir başka ifadeyle şirketin tek bir sahibinin bulunduğu, buna ilişkin yetkinin de Bakanlık tarafından kullanılacağı, esasen 3046 sayılı Kanun'un 21. maddesinin birinci ve 38. maddesinin birinci fıkraları uyarınca bakanlığın en üst amiri olan bakanın ya da yetkilendireceği bakanlık görevlisinin genel kurulu temsil edebileceği, 6102 sayılı Kanun'un 338. maddesinin (1) numaralı fıkrası gereğince bir kişinin pay sahipliğiyle dahi anonim şirket kurulabileceği ve aynı Kanun'un 415. maddesinde de genel kurulda yönetim kurulu tarafından düzenlenen hazır bulunanlar listesinde adı bulunan pay sahiplerinin bulunabileceği, bu Kanun'da öngörülen kuruluş ve tescile ilişkin istisnai hükümleri dışında PTT hakkında 6102 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı gibi hükümler birlikte

değerlendirildiğinde, Genel Kurulun sayısı ve nitelikleri konusunda dava konusu kurallarda bir belirsizlik bulunmadığı gibi yasama yetkisinin devrinden de söz edilemeyeceği açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 6. ve 7. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın 11. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

8- Kanun'un 25. Maddesinin (6) Numaralı Fıkrasının İncelenmesi

Dava dilekçesinde, 6102 sayılı Kanun ve özel hukuk hükümlerine tabi özel hukuk tüzel kişisi ticari işletmesi/tacir olan PTT A.Ş.'nin çalışanlarından genel müdür ve yönetim kurulu üyelerinin, Anayasa'nın 129. maddesinde münhasıran memurlar ve diğer kamu görevlileri için getirilmiş bulunan istisnai hükmün kapsamı içine alınmasının Anayasa'nın 129. maddesine aykırı olduğu gibi kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin kullanılması sonucunu doğurduğu, ayrıca PTT A.Ş. çalışanlarından sadece genel müdür ile yönetim kurulu üyelerinin istisnai hükmün kapsamına alınıp, diğerlerinin alınmaması ve posta sektöründe faaliyet gösteren diğer ticari şirketlerin genel müdür ve yönetim kurulu üyelerinin istisnai hükmün kapsamı dışında tutulması suretiyle üyelere ayrıcalık tanındığı belirtilerek kuralın, Anayasa'nın 6., 10. ve 129. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kuralda, PTT Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu üyelerinin görevleri sebebiyle bir suç işlediklerinde yargılanmalarına ilişkin usul düzenlenmektedir. Buna göre, kuralda belirtilen kişilerin, görevleri sebebiyle bir suç işlemeleri durumunda yargılanabilmeleri için Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı'nın izni gerekmektedir. Kuralda ayrıca bu konuda 2.12.1999 günlü, 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre hareket edileceği de ifade edilmiştir.

Anayasa'nın 129. maddesinin son fıkrasında "*Memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlıdır.*" hükmü yer almaktadır. Bu hüküm, Anayasa'nın 128. maddesi anlamında memur ve diğer kamu görevlilerinin işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılabilmesini, kural olarak, idari merciin iznine bağlamaktadır. Bir başka ifadeyle memurlar ve diğer kamu görevlilerinin suç işlemeleri durumunda, yargılanabilmeleri için asıl olan, idari mercilerin izninin bulunmasıdır. Ancak, istisnai durumlarda kanuni düzenlemelerle bu hükmün dışında izin almaksızın genel hükümler çerçevesinde düzenleme yapılması mümkündür.

Anayasa'nın söz konusu hükmü, Anayasa'nın 128. maddesi anlamında memur ve diğer kamu görevlisi niteliğini taşımayanlar için memur ve diğer kamu görevlileri için öngörülen izin sistemi ya da usul hükümlerinin uygulanmasını yasaklamamaktadır. Bir başka ifadeyle Anayasa'nın 129. maddesi, kamu görevlilerinin görevlerini aksatmadan yapabilmeleri ve yersiz şikâyetlerle uğraşmak zorunda kalıp yerine getirmek zorunda oldukları kamu hizmetlerinin aksatılmaması düşüncesiyle memurlar ve diğer kamu görevlilerine bir güvence getirmektedir. Aynı güvencenin memur veya diğer kamu görevlileri dışında kalanlara tanınamayacağına ilişkin bir yasaklama ise bulunmamaktadır. Kanun koyucunun yasama ilkesinin asliliği ve genelliği ilkesi uyarınca, sahip olduğu takdir yetkisine dayanarak memur ve diğer kamu görevlisi kapsamında bulunmayanlar yönünden de izlediği ceza siyasetine göre kamu yararını gözeterek, aynı güvenceyi içeren düzenlemeler yapması, Anayasa'nın 6. ve 129. maddelerine aykırılık oluşturmaz. Nitekim mevzuatımızda da Anayasa'nın 128. maddesi anlamında Devletle

arasında herhangi bir statüer ilişki bulunmayan ve bu manada memur ve diğer kamu görevlileri statüsünde bulunmayan farklı kamu hizmetlerini yerine getiren kişiler ya da meslek mensupları yönünden genel soruşturma usulünden farklı olarak özel soruşturma usullerinin öngörüldüğü görülmektedir.

Dava konusu kuralın, "*kamu kurumu niteliği ağır basan*" bir anonim şirket statüsünde bulunan, evrensel hizmet yükümlüsü olarak bir kamu hizmeti olan posta hizmetlerini ülkenin her tarafına ulaştırmakla yükümlü kılınan, bu kapsamda kendisine kısmi tekel hakkı tanınan, posta hizmetlerinden bankacılık hizmetlerine kadar pek çok alanda faaliyette bulunan PTT'nin karar organı olan Yönetim Kurulu üyelerinin yapılan bu kamu hizmetlerinin aksamaması amacıyla yasalaştırıldığı dikkate alındığında kuralın, Anayasa'nın 129. maddesine aykırı bir yönünün bulunmadığı açıktır.

Dava dilekçesinde, dava konusu kuralla PTT A.Ş. çalışanlarından sadece Genel Müdür ile Yönetim Kurulu üyelerinin istisnai hükmün kapsamına alınıp, diğerlerinin alınmaması ve posta sektöründe faaliyet gösteren diğer ticari şirketlerin genel müdür ve yönetim kurulu üyelerinin istisnai hükmün kapsamı dışında tutulması suretiyle belirtilen üyelere ayrıcalık tanındığı ve kuralın eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

"*Kamu kurumu niteliği ağır basan*" bir anonim şirket statüsünde bulunan ve evrensel hizmet yükümlüsü olarak bir kamu hizmetini yerine getiren PTT ile posta hizmeti sektöründe faaliyet gösteren diğer firmalar aynı konumda bulunmadıklarından dolayı bunlar arasında bir eşitlik karşılaştırması yapılamayacağından, dava konusu kuralın eşitlik ilkesine aykırılığından söz edilemez.

Yine dava dilekçesinde dava konusu kuralla getirilen soruşturma usulünün PTT'nin sadece Yönetim Kurulu üyelerini kapsamaması nedeniyle eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de PTT'nin karar organı olan Yönetim Kurulu'nda yer alan üyeler ile diğer personelin hukuki statülerinin farklı olması nedeniyle, bu kişilerin farklı kurallara tabi tutulması eşitlik ilkesine aykırılık oluşturmamaktadır. Kaldı ki, PTT'nin mevcut hâlinde dahi 14.7.1965 günlü, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olarak çalışan kamu görevlilerinin de bulunduğu ve bunlar hakkında 4483 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanacağı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kural Anayasa'nın 6., 10. ve 129. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT bu görüşe katılmamıştır.

9- Kanun'un 29. Maddesinin (2) ve (3) Numaralı Fıkralarının İncelenmesi

a- Kuralların Anlam ve Kapsamı

Dava konusu (2) numaralı fıkrada, PTT'ye karşı yapılacak talep ve PTT'ye karşı açılacak davalarla ilgili bazı düzenlemeler yapılmaktadır. Buna göre, PTT'nin yapmış olduğu hizmetlerle ilgili olarak herhangi bir talepte bulunabilmek ve sorumlu olduğu durumlarda PTT'ye karşı dava açabilmek için, o hizmetten yararlanan kişi konumunda bulunmak gerekmektedir. Kuralda geçen "*PTT hizmetleri ile ilgili*" ifadesinin ne anlama geldiği ise Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasında belirtilmiştir. Buna göre, PTT'nin, yurt içinde ve yurt dışında her türlü taşımacılık hizmetlerini de içerecek şekilde posta, koli, kargo ve lojistik hizmetleri, pul basımı ve satımı, denetlemeye ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 5411

sayılı Kanun'a tabi olmaksızın, anılan Kanun kapsamında belirtilen faaliyet konuları ile ilgili olarak bankalarla yapacağı sözleşmeler doğrultusunda bankalara destek hizmeti, parasal posta hizmeti, ödeme hizmeti sunma, adres bilgi kayıt sistemi ve elektronik sertifika hizmet sağlayıcılığı, elektronik ortam dâhil her türlü tebligat ve telgraf hizmetine ilişkin faaliyetler ile esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetleri, PTT'nin hizmetleridir. Bir başka ifadeyle PTT'nin, Kanun'da ve esas sözleşmesinde gösterilen posta, lojistik ve bankacılık işlemleri alanlarında yaptığı tüm hizmetler, PTT hizmetleridir.

Dava konusu (3) numaralı fıkrada ise PTT hizmetleri ile ilgili olarak talep ve dava zamanaşımına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Fıkranın birinci cümlesinde, talep ve dava açma hakkının işlemin tesisi tarihinden itibaren bir yıl içinde zamanaşımına uğrayacağı ifade edilmiştir. Söz konusu hükümde, dava açma hakkına ilişkin bu sürenin zamanaşımı süresi olduğu açıkça ifade edilmiştir. Dava açma süresinin zamanaşımı süresi olarak belirtilmesinin en önemli sonucu, zamanaşımının hukuk usulünde hâkim tarafından resen değil, ancak bir defa olarak ileri sürülmesi durumunda dikkate alınacak olmasıdır. Fıkranın ikinci cümlesinde, zamanaşımının kesilmesine ilişkin bir durum öngörülmekte ve zamanaşımının PTT'ye başvuru yapılmasıyla kesileceği, incelemenin ve araştırmanın sonucunun ilgililere bildirilmesiyle de zamanaşımı süresinin kesildiği andan itibaren yeniden işlemeye başlayacağı ifade edilmiştir. Fıkranın son cümlesinde ise zamanaşımı süresinin yeni bir başvuru yapılması durumunda tekrar kesilmeyeceği ifade edilmek suretiyle, zamanaşımı nedeniyle kesilmenin ancak bir kez mümkün olabileceği hüküm altına alınmıştır.

b- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

ba- Anayasa'nın 2., 5. ve 10. Maddeleri Yönünden İnceleme

Dava dilekçesinde, dava konusu kurallarla 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'da yer alan güvencelere PTT A.Ş. lehine istisnai düzenlemeler yapıldığı, dava konusu kuralların aynı durum ve statüde olan herkesi kapsayan 4077 sayılı Kanun'daki kuralları işlemez kılmayı, tüketiciler aleyhine ve PTT A.Ş. lehine, PTT A.Ş.'ye özel bir ayrıcalığı yasalaştırması suretiyle yasaların genelliği ilkesine de aykırı davranıldığı, ayrıca PTT'nin faaliyet alanı içinde bulunan işleri yürüten firmalarla, para transferi, ödeme ve bankacılık hizmetlerini yürüten çok sayıda bankanın bulunduğu ve bunların tamamının yürüttüğü hizmetlerden dolayı 4077 sayılı Kanun hükümlerine tabi olduğu, oysa dava konusu kurallarla PTT'nin farklı kurallara tabi tutulduğu belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Bir hukuk düzeni içinde genel kurala istisna getiren özel kurallar, özel kural ile öngörülen istisnaya da istisna getiren daha özel kurallar bulunması hukuk düzeninin doğasında vardır. O nedenle bir yasa kuralının başka bir norm ile uyumlu olmaması onun iptal edilmesini gerektiren bir durum değildir. Daha alt düzeydeki bir norm olan yönetmelikle düzenlenmiş bir konuda kanun ile farklı bir hüküm getirilmişse normlar hiyerarşisinde daha üst düzeyde olan kanun hükümlerinin uygulanacağı açıktır. Anayasa Mahkemesi kanunların başka kanunlara ya da daha alt düzeydeki diğer normlara uyumluluğunu değil, kanunların Anayasa'ya uygunluğunu denetlemektedir. Bu nedenle, dava konusu kuralda PTT'ye karşı dava açma zamanaşımının 4077 sayılı Kanun hükümlerinden farklı bir şekilde düzenlenmesi, ayrıca dava açmanın hangi durumlarda mümkün olacağına özel bir hükümle belirtilmesi, kuralın sırf bu nedenle Anayasa'ya aykırı olduğu anlamına gelmez.

Kaldı ki PTT'nin yapmış olduğu hizmetlerle ilgili olarak herhangi bir talepte bulunabilmek ve sorumlu olduğu durumlarda PTT'ye karşı dava açabilmek için, o hizmetten yararlanan kişi konumunda bulunulması gerektiğini ifade eden dava konusu (2) numaralı fıkra, PTT'ye özel bir düzenleme niteliğinde de değildir. Kural, aslında, taraf sıfatını öngören genel hukuk usulü kuralının Kanun'da özel olarak ifade edilmesinden başkaca bir anlam ifade etmemektedir. Kurala ilişkin gerekçede kuralın dava açma ve sorumluluk konusunda açıklık ve şeffaflığın sağlanması amacıyla yasalaştırıldığı ifade edilmiştir.

Diğer taraftan, dava dilekçesinde ileri sürülen PTT'nin 4077 sayılı Kanun hükümlerine tabi tutulmamasının PTT'ye özel bir düzenleme niteliğinde olduğu iddiası da yerinde değildir. Zira, kanun koyucu takdir yetkisine dayanarak PTT'nin yerine getirilen hizmetlerin kapsamını ve niteliğini gözeterek PTT'nin 4077 sayılı Kanun hükümlerine tabi olmamasını öngörmüştür. Bu bağlamda dava konusu kuralların eşitlik ilkesine bu yönüyle de aykırı bir tarafının bulunmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT ve Celal Mümtaz AKINCI bu görüşe katılmamıştır.

bb- Anayasa'nın 13., 36., 142. ve 172. Maddeleri Yönünden İnceleme

Dava dilekçesinde, 4077 sayılı Kanun hükümlerine göre, tüketici haklarının ihlali durumunda sadece hizmetten yararlanan tüketici değil, tüketici örgütleri ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı da dava açabilmekte ve zamanaşımı süresinin ise ayıplı hizmetten dolayı yapılacak taleplerde hizmetin ifasından itibaren iki yıl, ayıplı hizmetin neden olduğu zarardan dolayı ise üç yıl olarak belirlendiği hâlde, dava konusu kurallarla PTT hizmetleri ile ilgili olarak herhangi bir talepte bulunma ve PTT'nin sorumlu olduğu hâllerde dava açmayı hizmetten yararlananla sınırlandırıldığı, bu durumun ise Anayasa'nın Devlete yüklediği tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik etme ve tüketicileri koruma göreviyle bağdaşmadığı belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 172. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesine göre, ilgisi nedeniyle dava konusu kurallar Anayasa'nın 13., 36. ve 142. maddeleri yönünden de incelenmiştir.

Anayasa'nın 172. maddesinde, Devletin tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirleri alacağı, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimleri teşvik edeceği ifade edilmiştir. Anayasa'nın 172. maddesinde öngörülen tüketicilerin korunmasına ilişkin olarak Devlete verilen düzenleme yetkisinin içeriğinin ve sınırlarının belirlenmesinde, Anayasa'nın bütünlüğü ilkesi uyarınca Anayasa'nın diğer hükümlerinin de gözetilmesi gerektiği açıktır. Bir başka ifadeyle Anayasa'nın 172. maddesi, tüketicinin korunması adına herkese sonsuz bir dava açma hakkı tanımaz. Öncelikle, 172. maddenin içerik ve sınırlarının tayininde Anayasa'nın 142. maddesinin de dikkate alınması gerekmektedir.

Anayasa'nın 142. maddesi uyarınca, dava açma süresini belirleyip belirlememe yetkisi, Anayasa'daki kurallara bağlı kalmak ve adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözetmek koşuluyla kanun koyucunun takdirindedir. Bu bağlamda, dava konusu kuralda öngörülen bir yıllık dava zamanaşımı süresinin de belirlenmesi hususu, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamındadır. Ancak, kanun koyucu bu takdir yetkisini kullanırken, Anayasa'nın 36.

maddesinde öngörülen hak arama hürriyetinin kullanımını ölçüsüz bir biçimde sınırlandırmaktan kaçınılmalıdır.

Anayasa'nın 36. maddesinde, hak arama özgürlüğü güvence altına alınmıştır. Hak arama özgürlüğünün temel unsurlarından biri mahkemeye erişim hakkıdır. Bu hak, hukuki bir uyuşmazlığın bu konuda karar verme yetkisine sahip bir mahkeme önüne taşınması hakkını da kapsar. Anayasa'nın 36. maddesinde, hak arama özgürlüğü için herhangi bir sınırlama nedeni öngörülmemiş olmakla birlikte, bunun hiçbir şekilde sınırlandırılması mümkün olmayan mutlak bir hak olduğu söylenemez. Özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırları bulunduğu kabul edilmektedir. Ayrıca hakkı düzenleyen maddede herhangi bir sınırlama nedenine yer verilmemiş olsa da, Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan kurallara dayanarak bu hakların sınırlandırılması da mümkün olabilir. Dava açma hakkının kapsamına ve kullanım koşullarına ilişkin bir kısım düzenlemelerin hak arama özgürlüğünün doğasından kaynaklanan sınırları ortaya koyan ve hakkın norm alanını belirleyen kurallar olduğu açıktır. Ancak bu sınırlamalar Anayasa'nın 13. maddesinde yer alan güvencelere aykırı olamaz.

Dava konusu (3) numaralı fıkranın birinci cümlesinde PTT hizmetleriyle ilgili olarak öngörülen bir yıllık, talepte bulunma ve dava zamanaşımı süresi, her şeyden önce ilgililerin talepte bulunma veya dava açma hakkını bütünüyle ortadan kaldırmamakta, sadece belli bir süreyle sınırlandırmaktadır. Bu düzenlemenin, PTT'nin gereksiz ve ilgili olmayan kişilerce açılacak davalarla meşgul edilmemesi, böylece yaptığı kamu hizmetinin kesintiye uğratılmaması amacıyla öngörüldüğü ve bu anlamda kamu yararı amacına dayandığı anlaşılmaktadır. Kuralda öngörülen bir yıllık zamanaşımı süresinin PTT tarafından işlemin tesis edildiği tarihten itibaren başlayacağı ve günümüzde iletişim ve kargo hizmetlerinde kaydedilen hız ve kişilerin PTT yoluyla aldıkları hizmetleri sorgulayabilmeleri bir bütün olarak dikkate alındığında ve kişilerin söz konusu işlemlerden en azından gönderici tarafın bizzat başvuran kişi olarak bilgi sahibi olması nedeniyle taraflara talepte bulunabilmek veya dava açmak için yeterli düşünme ve hazırlanma imkânı tanıyan bir zaman dilimi olduğu, dolayısıyla bu sürenin hak arama özgürlüğünün özüne dokunan bir sınırlama olmadığı da açıktır.

Öte yandan, yukarıda belirtildiği üzere, PTT'nin tacir olması ve dava konusu kuralda belirtilen işlerinin de ticari iş olması nedeniyle dava konusu kurallarda talepte bulunanlar veya dava açanlar ve zamanaşımı süresi yönünden diğer kanunlardan farklı hükümler öngörülmesinin, Anayasa'nın 172. maddesine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 13., 36., 142. ve 172. maddelerine aykırı değildir. İptal istemlerinin reddi gerekir.

Osman Alifeyyaz PAKSÜT ve Celal Mümtaz AKINCI bu görüşe katılmamıştır.

10- Kanun'un Geçici 6. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasında Yer Alan ".Yönetim Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde." ve ".ile geçmesi uygun görülmemeyenlerin." İbarelerinin İncelenmesi

Dava dilekçesinde, sözleşmeli personel statüsüne geçişin esasları ile sözleşmeli personel statüsüne geçmesi uygun bulunmayanları belirleme yetkisinin hiçbir sınırlamaya tabi tutulmadan, esasları belirtilmeden ve çerçevesi çizilmeden Yönetim Kurulu'na verilmesinin, adaletli olmadığı, bir hukuk kuralında bulunması gereken, belirlilik, öngörülebilirlik, genellik ve soyutluk kriterlerini taşımadığı, ayrıca dava konusu ibarelerin yasama yetkisinin devri

sonucunu doğurduğu belirtilerek kuralların, Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Kanunla PTT'nin yeniden yapılandırılması kapsamında personelinin Kanun'un 27. maddesi uyarınca idari sözleşme ile sözleşmeli personel olarak istihdam edilmesi öngörülmüş; geçici 5. maddede ise mevcut personelin mevcut statüleriyle istihdam edilmesine devam olunacağı ifade edilmiştir. Kanun'un dava konusu kuralın da yer aldığı geçici 6. maddesinde ise mevcut personelden istekli olanların PTT'nin yeniden yapılandırılan hâlinde sözleşmeli personel olarak çalıştırılabileceği ve buna ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Buna göre, mülga T.C. Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğünde 31.5.2006 günlü, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine tabi olarak çalışan ve mevcut statülerinde PTT'de istihdamına devam olunan personel ile işçi statüsünde istihdam edilen personelden isteyenler Yönetim Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde bu Kanun'da tanımlanan sözleşmeli personel statüsüne geçirilebilecektir. Buna karşılık, sözleşmeli personel statüsüne geçmek istemeyenler ile geçmesi uygun görülmeyenlerin tabi olduğu mevzuatına göre istihdamına devam olunacaktır. Görüldüğü üzere dava konusu ibarelerle, mevcut personelin sözleşmeli personel olarak istihdam edilebilmeleri, yönetim kurulunca belirlenecek esaslar çerçevesinde mümkün hâle getirilmekte; yönetim kurulunca sözleşmeli personel olarak çalıştırılması uygun görülmeyenlerin ise eski statülerinde çalışmalarına olanak tanınmaktadır.

Maddenin dava konusu edilmeyen diğer fıkralarında ise birinci fıkra uyarınca sözleşmeli personel olarak çalıştırılan kişilerin mevcut kazanılmış haklarının korunmasına ilişkin güvenceleri içeren düzenlemelere yer verilmiştir.

Anayasa'da kamunun sahip olduğu ve özel hukuk hükümlerine göre faaliyetlerini sürdüren tüzel kişilerde idari hizmet sözleşmesi ile personel çalıştırılması konusunda bir belirlemenin bulunmadığı dikkate alındığında, dava konusu ibarelerle mevcut personelden Kanun'da tanımlanan sözleşmeli personel statüsünde çalışmak isteyenleri belirleme konusunda ayrıntılı bir biçimde düzenlemenin yapılmamış olması ve bu konuda Yönetim Kurulu'na takdir hakkı verilmesi yasama yetkisinin devri ya da kaynağını Anayasa'dan almayan bir yetkinin kullanımı olarak görülemez.

Öte yandan dava konusu ibareler, mevcut personele yeni statüye geçmesi için bir zorlamada bulunmamakta, bilakis onlara bir tercih hakkı tanımaktadır. Personelin eski statüde çalışmak istemesi ya da yönetim kurulunca yeni statüde istihdam edilme talebinin yerinde görülmemesi durumunda, mevcut statüsü içinde çalışması güvence altına alınmaktadır. Kaldı ki, talebi reddedilen kişinin yargı yoluna başvurmasına engel bir durum da bulunmamaktadır.

Dava konusu ibarelerde, idare hukukunda ilgilinin talepte bulunması hâlinde yapılabilen isteğe bağlı işlemlere benzer bir durum söz konusudur. Bu tür işlemlerde, yarar ya da yükümlülük getiren bazı işlemlerin yapılabilmesi, ilgilinin talebine bağlıdır. İlgilinin talebinin bulunmaması işlemi hukuka aykırı hâle getirir. İlgilinin talebi, işlemin oluşumunu sağlayıcı bir irade beyanı değil, işlemin sebebidir. Asıl işlem ise idare tarafından tek yanlı yapılan bir irade açıklamasıyla gerçekleşmektedir. Bu bağlamda, dava konusu ibarelerle personelin istekli olması durumunda Yönetim Kurulu'na yeni statüye geçilmesi konusunda takdir yetkisi verilmesinin bu yönüyle de hukuk devleti ilkesine aykırı bir yönü yoktur.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'nın 2. ve 7. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

9.5.2013 günlü, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun;

A- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendindeki "...*ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla,*" ibaresinden sonra gelen "...*gerçek...*" ibaresine yönelik yürürlüğün durdurulması isteminin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B- 1- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (h) ve (ı) bentlerine,

2- 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan "...*millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunmasını teminen...*" ve "...*posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderiler için...*" ibarelerine,

3- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasına,

4- 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...*ve posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri...*" ibaresine,

5- 9. maddesinin (3) numaralı fıkrasına, (6) numaralı fıkrasında yer alan "...*veya millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gerekçeleri ile...*" ibaresine ve (8) numaralı fıkrasına,

6- 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasına,

7- 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendine,

8- 24. maddesine,

9- 25. maddesinin (6) numaralı fıkrasına,

10- 29. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarına,

11- Geçici 3. maddesine,

12- Geçici 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...*Yönetim Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde...*" ve "...*ile geçmesi uygun görülmemeyenler...*" ibarelerine,

yönelik iptal istemleri, 4.12.2014 günlü, E.2013/84, K.2014/183 sayılı kararla reddedildiğinden, bu maddelere, fıkralara, bentlere ve ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması istemlerinin REDDİNE,

4.12.2014 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

9.5.2013 günlü, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun;

A- 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1- (a) bendindeki "...ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla," ibaresinden sonra gelen "...gerçek..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Hicabi DURSUN, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ ile Hasan Tahsin GÖKCAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- (h) ve (ı) bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

B- 4. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ç) bendinde yer alan "...millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlığın korunmasını teminen..." ve "...posta yoluyla gönderilmesi yasak maddeler ile kabulü şarta bağlı gönderiler için..." ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C- 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D- 7. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...ve posta hizmetleri ile ilgili ilişkileri..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E- 9. maddesinin;

1-(3) numaralı fıkrasının,

2- (6) numaralı fıkrasında yer alan "...veya millî güvenlik, kamu düzeni ve genel sağlık gerekçeleri ile..." ibaresinin,

3- (8) numaralı fıkrasının,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

F- 17. maddesinin (2) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

G- 23. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (a) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

H- 24. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

I- 25. maddesinin (6) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

J- 29. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarının Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, Osman Alifeyyaz PAKSÜT ile Celal Mümtaz AKINCI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Esas Sayısı : 2013/84
Karar Sayısı : 2014/183

K- Geçici 3. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

L- Geçici 6. maddesinin (1) numaralı fıkrasında yer alan "...Yönetim Kurulunca belirlenen esaslar çerçevesinde..." ve "...ile geçmesi uygun görülmeyenler..."ibarelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal istemlerinin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

4.12.2014 gününde karar verildi.

Başkanvekili	Başkanvekili	Üye
Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN	Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye	Üye	Üye
Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Recep KÖMÜRCÜ	Burhan ÜSTÜN

Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN

Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Erdal TERCAN	Muammer TOPAL

Üye	Üye
M. Emin KUZ	Hasan Tahsin GÖKCAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1- PTT'nin Genel Müdür ve Yönetim Kurulu üyelerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanmalarının Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakan'ının iznine bağlanmasını ve yargılamanın 4483 sayılı Kanun'a göre yapılmasını öngören 25. maddenin (6) numaralı fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına dair çoğunluk görüşüne şu nedenlerle katılmıyorum:

Anayasa'nın 129. maddesinde memurlar ve diğer kamu görevlilerinin sorumlulukları, disiplin ve ceza kovuşturmalarının yapılmasında uygulanacak esaslar düzenlenmektedir. Bu kapsama girmeyen kişilerin, memurlar ve diğer kamu görevlileri için Anayasa'nın getirdiği bazı güvencelerden yararlandırılmasının "yasamanın asliliği" ve "Anayasada aksine bir hüküm bulunmayışı" gibi gerekçelerle açıklanması mümkün değildir. Zira Anayasanın özel hükümleri ancak Anayasanın diğer maddeleri ve özellikle "Genel Esaslar" başlıklı Birinci Kısım ile birlikte değerlendirildiklerinde anlam ifade ederler.

Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik bir hukuk devleti olduğuna dair 2. madde, egemenliğin yetkili organlar tarafından kullanılacağına ilişkin 6. madde, yargı yetkisinin bağımsız kullanımına ilişkin 9. madde, kanun önünde eşitliği öngören 10. madde, idarenin bütünlüğünü belirten 123. madde ile birlikte değerlendirildiğinde, yasa koyucunun, memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Anayasa'nın 129. maddesinde yer alan özel düzenlemeleri, kapsam dışındaki kişilere teşmil etmekte geniş bir takdir hakkına sahip olmadığını kabul etmek gerekir. Aksi düşüncenin benimsenmesi, istisnaların dar yorumlanmasının hukukta genel kural olduğuna dair evrensel yorum esaslarına, "aksi ile kanıt-*argumentum a contrario*" gibi en basit yorum yöntemlerine dahi ters düşer. Anayasa'da açıkça yer alan bir özel hükmün yalnızca düzenlediği işle ilgili olarak uygulanması gerekirken, "aksinin yapılması yasaklanmamış ki" mantığıyla, memurlar ve diğer kamu görevlileri için genel esaslara getirilen istisnanın, hiçbir sıfat ve özelliği olmayan kişilere dahi teşmili mümkün hale gelir ki, bunun da hukuk devleti olmaktan çıkmakla eş anlam taşıyacağı açıktır.

Anayasa'da memurlar ve diğer kamu görevlileri için öngörülen soruşturma usulü, idarenin bütünlüğü içinde hiyerarşik bir ilişki yapısında, emir ve talimatla görev yapan kişiler için öngörülmüştür. Ticari bir şirket olan ve Genel İdare içinde yer almayan PTT'nin Genel Müdürü ve Yönetim Kurulu üyeleri, izin mercii olan Bakan'la hiyerarşik bir ilişki içerisinde değildir. Bakan, bu kişilerin disiplin amiri de değildir. Bu nedenle, Anayasa'da öngörülen sistemin amacına aykırı olarak, bir özel hukuk tüzel kişisinin organları olan kişilere ceza soruşturmasında diğer ticari şirket müdür ve yöneticilerine oranla daha fazla koruma getiren kural, Anayasa'nın 2., 10. ve 129. maddelerine aykırıdır.

2- Kanun'un 129. maddesinin iptali istenen(2) numaralı fıkrası ile PTT'nin yapmış olduğu hizmetlerle ilgili olarak her hangi bir talepte bulunabilmek ve sorumlu olduğu durumlarda PTT'ye karşı dava açabilmek için o hizmetten yararlanan kişi konumunda bulunmak gerektiği hükme bağlanmış; (3) numaralı fıkrada ise talep ve dava açma hakkının, işlemin tesisi tarihinden itibaren bir yıl içinde zamanaşımına uğrayacağı belirtilmiştir.

İptali istenen yukarıdaki kurallara göre, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un tüketicilere tanıdığı olanaklara PTT lehine bazı sınırlamalar getirilmiş yani PTT, bir anlamda 4077 sayılı Kanun kapsamında çıkarılmıştır. Buna göre, yasa koyucunun, benzer hizmetleri sağlayan diğer ticari şirketlere oranla PTT'yi, tüketici talep ve davalarına karşı özel olarak korumayı tercih ettiği anlaşılmaktadır.

PTT'nin yaptığı faaliyetin kamusal niteliğinin ağır basmasının böyle bir özel düzenlemenin haklı nedenini teşkil ettiği şeklindeki düşünceye katılmak mümkün değildir. Zira PTT, yaptığı hizmetlere karşılık ticari esaslara göre ücret almakta ve karlılık esasına göre çalışmaktadır. Başka bir deyişle kendisine Devletçe yüklenen ve diğer özel şirketlerin yapmaktan kaçındıkları bir külfet söz konusu değildir.

Anayasa'nın 172. maddesinde Devletin tüketicileri koruyucu tedbirleri alacağı hükme bağlanmıştır. Bu, Devlete verilmiş özel bir görevdir. 4077 sayılı Kanun da bu anayasal gereğin yerine getirilmesi amacıyla çıkarılmıştır. Anayasa'nın emrinin gereğinin yapılması, bu doğrultuda çıkarılacak yasaların, kanunların genelliği ilkesinin de icabı olarak, tüketicilere hizmet veren bütün tacirlere eşit biçimde uygulanmasına bağlıdır. Anayasa'nın bu gereğinden bir tacirin ayırık tutulması için çok açık bir haklı neden ve kamu yararı bulunması gerekir. PTT'nin yaptığı işlerin kamusal boyutunun da bulunması, bu ticari şirketin lehine fakat tüketicinin aleyhine özel yasa çıkarılması için yeterli bir neden sayılamaz.

Konunun, Anayasa'nın 142. maddesi ile ilgisi bulunmamaktadır. Kaldı ki 142. madde, yasa koyucuya, her özel iş ve çıkara göre farklı usul kuralları koyma yetkisi vermemektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle kuralların, Anayasa'nın 2. ve 172. maddelerine aykırı olduğu düşüncesindeyim.

Üye

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

KARŞIOY GEREKÇESİ

6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanununun 3. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan ". ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla, gerçek kişilerin rızası alınarak ..." ibaresindeki "gerçek" kelimesinin Anayasanın 20. maddesine aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir.

Anılan bentte "adres bilgi kayıt sistemi", gerçek kişilerin rızası alınarak gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait fizikî ve elektronik adreslerin, reklâm ve tanıtım amacıyla PTT hizmetlerinden yararlananlara ücret karşılığı kullandırılmasına yönelik olarak oluşturulan PTT'ye ait veri tabanı olarak tanımlanmakta ve böylece adres bilgi kayıt sistemi için gerçek kişilerin rızası aranırken tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşları yönünden böyle bir şart öngörülmemektedir.

Kararın gerekçesinde, Anayasanın 20. maddesinde kişisel verilerin korunması bakımından gerçek ve tüzel kişilerle ilgili bir açıklık bulunmadığı, ancak madde metninde "herkes" tabirinin kullanılması sebebiyle tüzel kişilere ilişkin verilerin de 20. madde kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmektedir.

Fizikî ve elektronik adreslerin Anayasanın 20. maddesi kapsamında kişisel veri niteliğinde olduğu açıktır. Ancak kararda da belirtildiği üzere, anılan hükümde de, maddenin gerekçesinde de kişisel verilerin korunmasının tüzel kişileri kapsayıp kapsamadığı ile ilgili bir açıklık bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde açık bir hüküm olmamasına rağmen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)'nin kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını kapsamında değerlendirdiği Sözleşmenin 8. maddesinde de Anayasanın 20. maddesinde olduğu gibi "herkes" kavramı kullanılmakta; ancak AİHM kararlarına da dayanılarak, maddenin temel amacının "bireyi" korumak olduğu, bu madde kapsamındaki hakkın kolektif olmaktan çok bireysel bir niteliğinin bulunduğu, maddede özne olarak "herkes" terimi tercih edildiğinden yaş, temyiz kudreti, vatandaşlık veya cinsiyet temelinde istisna olmaksızın her bireyin bu haktan yararlanabileceği, buna karşılık bu hakkın dört alt kategorisinden sadece "konuta saygı hakkının" öznesinin hem gerçek hem de tüzel kişiler olabileceği, "özel yaşama saygı hakkı", "aile yaşamına saygı hakkı" ve "haberleşmeye saygı hakkı"ndan ise doğaları gereği ancak gerçek kişilerin yararlanabileceği belirtilmektedir (Gülşay Arslan Öncü, Özel Yaşama ve Aile Yaşamına Saygı Hakkı, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi ve Anayasa, Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru Kapsamında Bir İnceleme, Sibel İnceoğlu (Ed.), Ankara 2013, s.301). Kişisel veriler, "özel yaşama saygı hakkı" kapsamında korunan hukukî menfaatler arasında bulunan "bireyin mahremiyetinin korunması hakkı"nın konusu olarak ele alınmaktadır (Öncü, age., s.311-312). İncelenen kuralda kamu tüzel kişileri ile özel hukuk tüzel kişilerini kapsayacak şekilde geçen "tüzel kişiler"in ise adresleri bakımından "mahremiyet hakkı" söz konusu olmadığı gibi kuruluş gayeleri itibarıyla mümkün olduğunca alenî olmaları gerekmektedir.

Nitekim, kararın gerekçesinde atıf yapılan 95/46/EC sayılı Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Konusunda Bireylerin Korunması Hakkındaki Avrupa Direktifinin 2. maddesinde de kişisel veriler "kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişilere ait bilgi" olarak tanımlanmakta ve elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak tüzel kişileri de koruma kapsamında kabul eden 2002/58/EC sayılı Elektronik Haberleşme Sektöründe Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Gizliliğin Korunması Hakkındaki Avrupa Direktifinin Başlangıç kısmınının 12. paragrafında bu Direktif ile üye devletlere 95/46/EC sayılı Direktifin uygulama alanını tüzel kişileri de kapsayacak şekilde genişletme yükümlülüğü getirilmediği belirtilmektedir. 95/46/EC sayılı Direktifin 8. maddesinde, özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyetleri esnasında yapılan işlemler ile daha önce kamuya açıklanmış veya kanunî hakların tesisi için gerekli verilerin işlenmesinde hukuka uygunluk nedenlerinin bulunduğu da kabul edilmektedir.

Kuralda geçen "tüzel kişiler"den olan şirketlerin, Türk Ticaret Kanunu ve Kooperatifler Kanununa göre Ticaret Siciline tescil ile tüzel kişilik kazanacakları ve bunların merkezleri ile ortaklarının adreslerinin de Ticaret Sicili Gazetesinde ilân edileceği; ayrıca Türk Ticaret Kanununun 39. maddesine göre ticarî işletmeyle ilgili ticarî mektuplarda ve ticarî defterlere yapılan kayıtların dayandığı belgelerde sicil numarası, ticaret unvanı, işletmenin merkezi ile tescil edilen internet sitesinin adresinin gösterileceği; vakıfların Türk Medenî Kanununun 102. maddesine göre sicile tescil ile tüzel kişilik kazanacağı ve ilgili Tüzük uyarınca vakfın yerleşim yerini de belirtecek şekilde Resmî Gazetede ilân edileceği ve nihayet derneklerin de diğer bilgileri ile birlikte ilgili mevzuat uyarınca sicile kaydedildiği dikkate alındığında özel hukuk tüzel kişilerinin adresleri bakımından mahremiyet hakkından söz edilemeyeceği açıktır. Kamu tüzel kişileri de kamu gücü kullanan, mevzuatla yetki ve görevleri belirlenen ve bu itibarla yetki ve görevleri gibi adresleri de alenî olması gereken kuruluşlardır.

Dolayısıyla, Anayasanın 20. maddesinin son fıkrasında ayrıca düzenlenen kişisel verilerin korunmasını isteme hakkının tüzel kişileri kapsamadığını belirtmek, AİHM kararlarına da dayanılarak yapılan yukarıdaki tespitlerle çelişmeyecektir.

Yukarıda da açıklandığı üzere, itiraz konusu kuralla yapılan düzenlemenin özel hukuk ve kamu tüzel kişileri bakımından, önceden halka duyurulan ve herkese açık olan verilere ilişkin olması, başka bir ifadeyle gizliliği değil, aleniyeti esas olan adres bilgilerini kapsamaması sebebiyle, incelenen hükümde tüzel kişilerin rızasının aranmamasında Anayasanın 20. maddesine bir aykırılık bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, Anayasanın mezkûr hükmünde kişisel verilerin "ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla" işlenebileceği hükme bağlandığından, belirtilen bu iki durumdan birinin varlığı kişisel verilerin işlenebilmesi için yeterli görülmekte ve kanunda istisna olarak öngörülen hâllerde kişinin açık rızasının da aranması gerekmemektedir.

Ayrıca, kararın gerekçesinde tüzel kişilere ait kişisel verilerin ilgili kanunlar gereği veya kişilerin kendilerince kamuya açıklanmış ya da açık sicillerde yer almış olmasının, söz konusu verilerin ücret karşılığında üçüncü kişilere aktarılmasına rıza gösterildiği anlamına gelmediği belirtilmekte ise de, veri tabanından yararlananlardan bir ücret alınıp alınmaması kişisel verilerin korunmasını isteme hakkı bakımından belirleyici bir unsur değildir.

Bu sebeplerle, 6475 sayılı Kanunun 3. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan ". ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla, gerçek kişilerin rızası alınarak ..." ibaresindeki "gerçek" kelimesinin iptaline ilişkin talebin reddine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle, iptal yönündeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye	Üye	Üye
Hicabi DURSUN	Muammer TOPAL	M. Emin KUZ

KARŞIOY GEREKÇESİ

6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 29. maddesinin (2) numaralı fıkrasıyla, PTT hizmetleri ile ilgili olarak herhangi bir talepte bulunmak ve PTT'nin sorumlu olduğu hallerde dava açmak sadece o hizmetten yararlanan ile sınırlandırılırken; (3) numaralı fıkrasında ise, PTT hizmetleri ile ilgili olarak talepte bulunma ve dava açma hakkının, faaliyet konusu işlemin tesisi tarihinden itibaren bir yılın sonunda zamanaşımına uğrayacağı; bu sürenin PTT'ye başvuru ile kesileceği ve yapılan inceleme ve araştırmaların sonucunun ilgililere bildirildiği tarihte kesildiği yerden yeniden başlayacağı ile sürenin yeni bir başvuruyla tekrar kesilmeyeceği kurallarına yer verilmiştir.

Anayasanın 172. maddesinde Devlete, tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirleri alma ve tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik etme görevi verilmiş, bu görevleri hayata geçirmek için ise 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Bu Kanun hükümlerine göre, tüketici haklarının ihlali durumunda sadece hizmetten yararlanan tüketici değil, tüketici örgütleri ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı da dava açabilmekte; zamanaşımı süresi ise, ayıplı hizmetten dolayı yapılacak taleplerde hizmetin ifasından itibaren iki yıl, ayıplı hizmetin neden olduğu zarardan dolayı ise üç yıl olarak kurallandırılmış bulunmaktadır.

6475 sayılı Kanunun, PTT hizmetleri ile ilgili olarak herhangi bir talepte bulunma ve PTT'nin sorumlu olduğu hallerde dava açmayı hizmetten yararlanan ile sınırlandıran 29. maddesinin (2) numaralı fıkrası, Anayasanın Devlete yüklediği tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini teşvik etme göreviyle; talepte bulunma ve dava açma süresini bir yılla sınırlayan (3) numaralı fıkrası ise, Devletin tüketicileri korumagöreviylebağdaşmamaktadır.

Yasalar arasında aynı konuda farklı kurallar konulması yasa koyucunun takdir hakkı içindedir ve Anayasa Mahkemesi yasaların denetimini yasalara göre değil, Anayasal kurallara uygunluğa göre yapar denilebilir. Ancak, yasa koyucu takdir hakkını kullanırken Anayasal kurallara uymak zorundadır.

Anayasanın 172. maddesinin gereği olarak tüketici haklarını güvence altına almak üzere çıkarılan 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunda yer alan güvencelere PTT A.Ş. lehine istisnai düzenlemeler getiren 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 29. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarındaki hükümler, Anayasanın 2. maddesindeki kurallarla bağdaşmamaktadır.

Anayasanın 2. maddesinde hukuk devleti ilkesine de yer verilmiştir. Anayasanın 2. maddesindeki hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasaya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olana devlettir.

Anayasa Mahkemesinin 20.11.1996 tarih, E.1996/58, K.1996/43 sayılı kararında da belirtildiği üzere, *"hukuk Devleti olabilmenin en önemli göstergelerinden biri yasaların genelliği ilkesine uyulmasıdır. Yasaların genelliği ilkesi, özel, aktüel ve geçici bir durumu gözetmeyen, belli bir kişi veya kuruluşu hedef almayan, aynı statü ve durumda olan herkesi kapsayan kuralların getirilmesini zorunlu kılar."* Aynı durum ve statüde olan herkesi kapsayan 4077 sayılı Kanundaki kuralları işlemez kılmayı, tüketiciler aleyhine ve PTT A.Ş. lehine, serbest piyasa ilkelerine aykırı, haksız rekabet oluşturacak nitelikte, PTT A.Ş.'yi korumaya yönelik, özel, PTT A.Ş.'ye tanınan bir ayrıcalık, yasalastırılarak yasaların genelliği ilkesinden ayrılmış olduğundan, kural Anayasanın 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırılık taşımaktadır.

6475 sayılı Kanun'un 22. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, PTT'nin faaliyet konuları; yurt içinde ve yurt dışında her türlü taşımacılık hizmetlerini de içerecek şekilde posta, koli, kargo ve lojistik hizmetleri; pul basımı ve satımı; 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki faaliyet konuları ile ilgili bankalarla yapacağı sözleşmeler doğrultusunda bankalara destek hizmetleri, parasal posta hizmeti, ödeme hizmeti, adres bilgi kayıt sistemi ve elektronik sertifika

Esas Sayısı : 2013/84
Karar Sayısı : 2014/183

hizmet sağlayıcılığı, elektronik ortam dahil her türlü tebligat ve telgraf hizmetlerine ilişkin faaliyetler ile esas sözleşmesinde belirlenen diğer faaliyetler olarak sıralanmıştır.

PTT'nin faaliyet alanı içinde bulunan yurtiçi ve yurtdışı koli ve kargo taşımacılığı hizmetlerini yürüten çok sayıda koli ve kargo taşımacılığı ile lojistik hizmeti firmaları; para transferi, ödeme ve bankacılık hizmetlerini yürüten çok sayıda banka vardır ve bunların tamamı yürüttüğü hizmetlerden dolayı, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümlerine tabi bulunmaktadır.

PTT ile taşımacılık ve lojistik firmaları ve bankalar arasında sermayeye sahiplik dışında hukukun bir fark bulunmayıp, hukuk karşısında bunlar özdeş durumdadır.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında vurgulandığı üzere, Anayasanın 10. maddesinde öngörülen yasa önünde eşitlik ilkesi, birbirinin aynı durumda olanlara ayrı kuralların uygulanması ve ayrıcalıklı kişi ve toplulukların yaratılmasını engellemeyi amaçlamaktadır. Aynı durumda olanlar için ayrı düzenleme Anayasaya aykırılık oluşturur. Anayasanın amaçladığı eşitlik, eylemliler değil hukuksal eşitlik ve aynı hukuksal durumların aynı, ayrı hukuksal durumlar ayrı kurallara bağlı tutulmasını gerektirir.

PTT A.Ş.'nin faaliyet yürüttüğü taşımacılık, lojistik ve bankacılık sektörlerinde, faaliyette bulunan diğer firmalardan hukuki bir farklılığı yok iken, ayrı kurallara tabi tutularak ayrıcalıklı kılınmasını öngören 6475 sayılı Kanun'un 29. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkraları Anayasanın 10 uncu maddesine de aykırılık taşımaktadır.

Yukarıda açıklandığı üzere, 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanunu'nun 29. maddesinin (2) ve (3) numaralı fıkralarının, Anayasanın 2., 10. ve 172. maddelerine aykırı olduğunu düşündüğümden çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

KARŞIOY GEREKÇESİ

Mahkememiz çoğunluğu tarafından, iptal istemine konu 6475 sayılı Posta Hizmetleri Kanununun 3. maddesinin (a) bendinde yer alan 'gerçek' ibaresinin, kuralda tüzelkişiler yönünden rıza ögesine yer verilmemesi ve bu şekilde kişisel verilerinin korunmaması dolayısıyla Anayasa'nın 10. ve 20. maddelerine aykırı görülerek iptali gerektiği sonucuna ulaşılmış olmakla birlikte, aşağıda yazılı nedenlerle bu görüşe iştirak edememekteyim.

İncelemeye konu kural şöyledir : "a) Adres bilgi kayıt sistemi: 25.4.2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu ve ilgili mevzuatı saklı kalmak kaydıyla, gerçek kişilerin rızası

alınarak, gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait fiziki ve elektronik adreslerin, reklam ve tanıtım amacıyla PTT hizmetlerinden yararlananlara ücret karşılığı kullandırılmasına yönelik olarak oluşturulan PTT'ye ait veri tabanını,"

5982 sayılı Kanununun 2. maddesiyle Anayasa'nın 20. maddesine eklenen 3. fıkraya uyarınca, "herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. ... kişisel veriler ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir..." Anayasa'daki bu düzenleme elbette tüzelkişileri de kapsamaktadır. Ancak düşünceme göre, gerçek kişiler ile tüzelkişiler bakımından nelerin kişisel veri sayılacağı konusunda tam bir paralellik kurulamaz.

Kişisel veri kavramı esasında gerçek kişiler için geliştirilmiştir. Bu kavramın ortaya çıkmasından önce gerçek kişiler bakımından hukuki koruma, kişilik haklarının korunması ve 'özel hayatın gizliliği' (mahremiyet hakkı) kavramları çerçevesinde sağlanmıştır. Gelişen insan hakları hukukuna paralel olarak insan onuru, bireyin özerkliği ve bilgilerin geleceğini belirleme hakkı gibi kavramlar geliştirilmiştir. Son kırk yılda Birleşmiş Milletler, OECD ve Avrupa Konseyi çalışmaları ve uluslararası metinlerde kişisel veri kavramı yerleşmiştir (bkz.; Elif Küzeci, *Kişisel Verilerin Korunması*, Ankara 2010, s. 67 vd., 116 vd.; Hayrunnisa Özdemir, *Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması*, Ankara 2009, s. 26 vd; Selen Uncular, *İş İlişkisinde İşçinin Kişisel Verilerinin Korunması*, Ankara 2014, s. 29 vd.; Doğan Kılınç, *Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin Korunması*, AÜHFD Y. 61, S. 3, 2012, s. 1089 vd.). Nitekim Avrupa Birliği ülkelerinde veri koruma düzenlemelerinin temelini teşkil eden 94/46-EC sayılı Avrupa Veri Koruma Direktifinde gerçek kişiler bakımından kişisel verilerin korunması esas alınmış, ancak 2002/58 - EC sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Direktifi'nde yalnızca elektronik haberleşme sektörüne ilişkin olarak gerçek ve tüzel kişilerin veri sahibi kabul edilebileceği belirtilmiştir.

Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan "Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karsısında Şahısların Korunmasına Dair Sözleşme"nin 2. maddesinde kişisel veri; "Kimliği belirtilen veya belirtilebilen *gerçek kişiyle* ilgili tüm bilgiler" olarak tanımlanmıştır (Kılınç, agm. s. 1094.).

Kişisel veri terimi ile genel olarak; kimliği belirli veya belirlenebilir bir kişiye ait her türlü bilgiyi ifade etmektedir. Bu anlamda gerçek kişilerin nüfus ve sağlık bilgileri, sosyal ve kültürel ilişkilerine ilişkin bilgiler, cinsel hayatlarına, gelir-giderlerine, aile yapıları ve bağlarına ilişkin bilgiler, inanç ve felsefi düşüncelerine, adreslerine dair bilgilerin kişisel veri olduğu söylenilmelidir. Bu kapsamda, gerçek kişiler yönünden adres bilgilerinin kişisel veri olarak kabul edilmesi doğaldır. Tüzelkişiler bakımından da, kişiliklerini ilgilendiren konularla ilgili olarak örneğin ticari varlıklarını ve ticari ilişkilerini ya da faaliyetleri ve faaliyetleri sırasında ilişki kurdukları gerçek ve tüzelkişilerle ilgili bilgilerini kişisel veri kapsamında değerlendirmek mümkün olabilir. Fakat tüzelkişiler bakımından adres bilgilerinin kişisel veri olarak kabul edilmesi, kişisel veri hukukunun amacını aşan ve hukukla bağdaşmayan aşırı bir yorum niteliğindedir. Diğer taraftan, ticari hayatta faaliyet gösteren şirketler ile kooperatifler kuruluş ve adresleri ticaret sicil gazetesinde ilan edilerek ve Medeni Kanun kapsamında kurulan vakıflar da tescil ve ilanı Resmi Gazete'de yayımlanarak aleniyet kazanmaktadır. Benzer biçimde dernekler de kamu yararı veya belirli bir amaçla faaliyet göstermek üzere kurulan ve topluma kendilerini bu isim ve adresleriyle duyuran özel hukuk tüzel kişileridir. Belirtilen tüzelkişiler bakımından aleniyet kazanan faaliyet adreslerinin kişisel veri olduğu ve anayasal koruma içerisinde bulunduğu görüşü tarafımda paylaşılmamaktadır. Buna karşın bir tüzel kişinin faaliyeti kapsamında herkesin bilmesine kapalı tutulan bazı adreslerin (örn. şirket

Esas Sayısı : 2013/84
Karar Sayısı : 2014/183

toplantı yeri, üretim veya ticari planlama adresi, bir derneğin veya vakfın deposunun adresi vb.) kişisel veri olarak korunması söz konusu olabilir. Ancak kuralda söz konusu olan hukuken aleniyet kazanmış kuruluş adreslerine ilişkin bilgilerdir.

Anayasa'nın 10. maddesi yönünden ise, hukuk düzenindeki varlıkları, haklar ve borçlara ehliyetleri bakımından gerçek ve tüzelkişilerin eşit olduğu söylenebilir ise de, varoluş nedenleri gereği doğal olarak birtakım haklar bakımından farklı düzenlemelere ihtiyaç olacağı açıktır. Örneğin gerçek kişi için söz konusu olan seyahat hürriyetinin veya toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının tüzel kişi bakımından geçerli olduğu ve eşit düzenlemeleri gerektirdiği ileri sürülemez. Bu nedenle, kişisel veri bakımından aynı hukuki durumda bulunmayan gerçek ve tüzel kişiler arasında eşitlik karşılaştırmasının yapılamayacağı görüşümdedir. Diğer taraftan çoğunluk gerekçesinde tüzel kişiye ait adres bilgilerinin ticari kullanımının hukuka aykırı olduğu ileri sürülmüştür. Tüzel kişilere ilişkin hukuk kurallarında alenileşmesi öngörülen adres bilgilerinin, söz gelimi internet ortamında herhangi bir kişi tarafından, "Türkiye'deki Çocuk ve Kadın Vakıfları ve Adresleri" başlığı altında reklam gelirlerini haiz bir arama motoruyla tanıtılıyor olması hukuka aykırı olmayacağı gibi, incelenen Kanundaki düzenlemenin bu bakımdan aykırı bulunması da o derece mümkün olmayacaktır.

Açıklanan nedenlerle, incelenen kuralın Anayasa'ya aykırı olmadığı ve iptal başvurusunun reddi gerektiği görüşünde olduğumdan, sayın çoğunluğun iptal kararına iştirak edememekteyim.

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN